

MIC. # 9127 (RAB. 2276)

SHE'ELOT U-TESHUVOT  
TSAN'A.

שאלות ותשובות צנעא.

SANA, YEMEN: [1926-1945]  
YEMENITE SCRIPT

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

הועתק והוכנס לאינטרנט  
www.hebrewbooks.org  
ע"י חיים תש"ע







ב. וחו אין בניהו רק נפונה וחס ענך על עונך בריתו לך לאחנה  
 א תירחי תורה קל יבואו ימי ערנה וואהבה בטל נרבה  
 פרהשנה יאחרונה כן יאמר צור שור ברית להיותנו נחונה קוי  
 אחר א תנחור פי אני מושיעך כחותם א חלך  
 חסד יתה שחפתי בחפתי פי ישן עשן

נוסח כתובת מאזיר קדושתו בנך בששן דהת כר וכר לחדש כר שנת כר וכר  
 בניהו דין אמתא קדושתא אנה קדושתו חתומין לתתא כלו בן פלוני ואמר לנה הו עלאי קרדי  
 דברעות נפשי צבינה לאהדרת ית כל בת פל קדושתו וכתובו וחתומו עלאי על כל ענין כתובתא  
 קתייתא דיות עלאי לה דתיקדעת באנפי קרדי ודייני ודין קיומה איך חתמה כל בן פל אחר לה  
 לכלתא בת ילתא כל בת כל וכתב אמתא אכתובה אהוילי בלסוף שעל דעת כתובתא הראשונה  
 הוא חלצה

קתה על גבי שאירע בעיתא דנעש יעא יוס שק ב באר שני ספקודי ש' תש' וזוה  
 ארכה ואקנין וארדי דמעות בשפעה לנזירה שזומה נבלה מלכני רוכב שבעה על עס ה ובחוריו הקוללה הנודעה  
 ספקודי סקור לט קריעה אחר קריעה מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה מי  
 ב בוס שבת בראשית אגוא יוס מנוחה יבחרודש אדר שני זמן הרבות השמחה בשנת התש' נזירה נפשי  
 לארץ שחג קבר האויב עלי ונהפך ליקוק חיה יפתאוס נלכדתי ואני שוקטה ובוסחה כתאוס  
 ק נהרד עון חסותי וכשעי מלכני שוכן מעונה יצוה משנאי האכזרי אשר איך בו חנינה לשלול שלל ולבז  
 בז מכל גוית ופגה כרה יזר מדבר לא דעללו ולא בינה חיכש כל ביתי וארדו והגזיה כל חמרה ככונה  
 בנז כל יקעי ועלולי ועיני תרשינה " 222  
 ד ידו חזיקים ואלכו חרבים על נשים ואנשים לא נשאו בניס אף לנזקים וישישים לא חמלו ולא חננו על  
 סוף ועערים חלושים כשק מועל בשם כמה מיני מלבושים ועיני אבות תכלינה ופניהם לארץ כבושים  
 ה חילקו לנשים ועל לבוש הפילו קולות ואני ידי על ראשי ברחובות בקול זעקות ויללות תחת חמרי  
 היותי משמרת בשירות גהילות זה יוס מנוחתי נהפך לרעה נחללות מה גורא מעשיר יץ כדיר  
 במעלות " מה

נ יחיד בשמים למה תעז כה לעבדיך אכלונו הממונו וחיללו את שמיר 222 תורתנו הקדושה הנחונה  
 מימיניך ימסוס בדקניהם וקרעוס לכמה קריעות ולא יראו ממך יקום את נקמתנו וקנא לשמיר  
 א אנה כי נהיתה זאת בימינו יאוי מה עלה בקורלנו פקשנוו בבהלות וחבלו בנו ממנו הרקו נפשות  
 נגבו על לחיינו והשארנונו ערוקנים נידל כבודנו הקוענונו לעפר עד אין מצע לשבתנו היעונו  
 א רס על כל רמים השב להם קמולס קס עליהם יעצר כוס ויבזו גרים חילס א ייהט במחומה  
 ומלכה משלח בעמלס דרוש דמינו מידס נפדי צנפס כולה אקוק את חרפתינו ופקוד את מנעלס אקוק  
 טן דלנו עד מאד מי ימלא מחסורנו עשה עמנו אות לטובה ויבזו אויבינו וידעו כי אתה יץ עזרה  
 בצרותנו תגדע את קרניהם ותרוס קרבנו הם ירדו מטה מטה ואכמנו עעלה לנו הם  
 ו אתה מלסס תרחמנו וחס אכחנו אשמיס יראה כי ערומים אכחנו ובתינו שוממים אין לחס ואין שמלה  
 ולא כסף דימים יבתי מסחר היה לבנה ציד צוררים וקמים ועתה סינינו איך כי אתה הוא בעל הרחמים ועתה  
 יא עובינו אס קברו זכרה לנו ברית אבות וקנא לתורתך השבויה ביד ערלים בניס ואבות וטליאוו מהיכני  
 מלך לאשכות ולרחובות על כזאת לא תתאכף קנה מהס החובות וצוה את ישועתינו בעתות קרובות וצוה  
 יב אמור נא די לצרותינו כי נכשנו שחה ויהי זה סוף ויץ לכל יקו ויחננה שלח משיח כדקינו יקבץ שח  
 נדחה א ארץ קדשינו הנחלה וצנוחה וקיים לנו מקרא שכתוב ופרווי יץ ילובין ובאו ציון בשמחה יתס





שהיו להם לשאת בהם המשכן כמו דרכ בקרא שכן היו רוחב רחובות שלהם כדקלוי מדבר ואלו לא חייבה תורה  
 לא דרך שלהם ואם חקר א מכל או אינו דומה לדרך שלהם עכ"ל ובק"י י"א פ"י על מה שכתבנו וי"א שכל  
 שאין קרוב עובדים בו בכל יום אינו דרך וי"א שכן היתה מחנה ישראל ודעת רוב הפוסקים להקל וכפ"י בש"ע  
 ס' ש"ק פ"י ובכמה דוכתי וכפ"י מהר"א בסק"ו וכ' שהמחמיר יחמיר לעצמו ואין בידו למחות במו"ק  
 שנוהגים עכשיו כמותם הרבים שמקילין עכ"ל נמצאנו למדים שאין דין דרך לא במקום שהוא שוה השטח  
 ורחב כפרטיות וכלטיות וכמדבר בעמ"ק שהיו שוכנים בו ישראל אבל בעמ"ק הזה הרי המדבר הני כרמלית ע"י  
 טור וז"ל פ"ג אבל עירנו זאת מנאכה לנו מטלמטלן בה מדין תל"ו ומן הדין היה מותר לנו לטלמטל ע"י  
 שבת התל"ו דהיינו מצד מזרח עד מקום שקורין לו משאד ועד מקום שקורין לו נקר אריות ומצד מערב  
 עד עד למצמאר לא שמכני דעת ההמון דין לנו לטלמטל עד מקום שנמצא סביב העיר קובה עשרה  
 מתוך הילוך ד' אמות ויהיה הסקר העיר שמה שהרי כ"ר הרמב"ם פ"ד מהל' שבת ה' מתנהל ר"ה ת"כ  
 שהוא קובה ורחב ד' על ד' או יותר הוי ר"ה קמורה וכן כ' מרן ס' שמה ס"ב ונ"ל וכן תל"ו קובה ו'  
 ורחב ד' על ד' עכ"ל וכו' ע"י הרש"ת ס' ק"ה ונ"ל דבתל"ו קובה ו' אמרין מכל דדיון קוד אסיק כ"י  
 המחיצה על ראש ומצא ראש מוקף מן דדיון וחללו ד' ונהו דבר שהוא הל"מ עכ"ל ועירנו זאת מוקפת  
 מכל דדיון מצד מזרח וקצת מערב תל"ו וקצת צד מערב וכו' ודרוס הרים שהם הקף ממש ונשאר  
 לנו עתה לבאר טעם שלא הוקפה לדירה הרי כ' מרן ע"ה בס' שנה ק"ה ונ"ל אבל תל"ו יותר מקפתים  
 ועשה מחיצות אפי' על שבתו לדירה מועיל וכו' ופי' הש"ת ס' ק"ה להשתמש ולדור ע"ה התל"ו ועירנו  
 זאת מוקפת צדונו הדרך שנבנו ע"י אדם מן דדיון מזרח ומערב בקובה ו' טכחים ויותר ואמרין  
 בהו קוד אסיק מחיצתה ואם נכשר לומר שלא נבנו לשם דירה לא לשם דרך מ"ה הרי מצד צפון העיר  
 בנויות בתים ודרים בהם בכמו מהלך ת"ה אמה וכן כתב ר' הרמב"ם ז"ל כל מקום שלא הוקף לדירה  
 א"ס פר"ץ בו כרעה יותר מ' אמות וקדירה לשם דירה ס' ומועיל לטלמטל בכלו אפי' יש בו כמה מילין  
 וכן הקב"ה כל הפוסקים ראשונים ואחרונים ושמעתי שפעם אחת בימי הרמז יחיה לקהלתנו חל"ו  
 ותלמידו הוסיף שג"ס בן יודא ז"ל על"ה נלקחו בנדון זה ד"ל על העיר הזאת ואקרו לטלמטל אפי' מצות  
 לבית ונשתחו באיסקור זה כמו כ' יום ואח"כ מתוך מ"ה הקב"ה להחיות ופעם אחרת היום בכמו משר  
 ט"ו שנה נשאתי ונתתי עס' המנוח מ' יעקוב (שג"ס קי"ח ז"ל) ואמר לי שקבלה בידו שמואל לטלמטל  
 מטעם אע"פ מוקפת בהרים ומדרונות הדרך אבל אין נוהגים לטלמטל לא עד מקום שקורין לו  
 מצד אטריקן מצד דרוס ומצד מערב עד מקום שקורין לו קאלינה אשכנזייה והקשיתי עליו א"כ  
 כיון שא"ס עושין הקף העיר ההרים ומדרונות הדרך יהיה מותר לטלמטל עד סוף ההקף כלומר עד  
 מקום שימצא מדרון בקובה ו' מתוך הילוך ד' אמות כדין וכהלכה כמו שכבר ביארתי למענה ולא  
 השיבני דבר ומדלא השיבני מוכח שדעתו מסכמת לכך לא שכל רצה לקלות ולהורות מפני דעת ההמון  
 והמעין בדברי הפוסקים בעין חודרת בעין יכה ימצא הדבר מבואר באר היטב ואתיא ככ"ע ולענין  
 הדלתות שיהיו נעלות בלילה הרי הדבר מבואר בדברי הפ"י בכ"ע בכירושו להרמב"ם ראש פ"ד מה"ש ובפ"י שלא  
 אכריכו ח"ל להיות הדלתות נעלות בלילה לא כששני בתחי המדינה מכוננים וכתנחות ל"ה וכן בש"א  
 פוסקים אבל לדיון לא שייך דין זה כיון שאין לנו דרך כמו שכבר ביארתי כ"ש וק"ו למה שכתבנו בשולחן  
 הטהור ס' ש"ק פ"י ופי' שמה ק"ש ב"י דהמחמיר יחמיר לעצמו וע"י מ"ה וט"ו ובה"ט א"ת ומ"ה"ש וע"י  
 ג"א א' תמן קבול עולם ויסקיך זה כ' אין מקום וצורך ואין הפנאי מסכים להאריך בדבר בשוט ובכ"ר נהגו  
 העולם להקל בו וכתבתי זה בהדיוט קובץ בראש ואין הדבר נוגע לי לבדי ומכני שבעוה"ר מרוב הטרדות  
 והיוקר נעול השמן לא מצאתי עת מוכשרת להתוער יחד עס' רבני מתא לישראל וליתן בענין ואלו הדין  
 מפני כולנו אבל רשות כתובה למי שצאת תשובתי זאת לידו וע"י זה ויבנה לו יהרוס והדין יקוב את  
 הדר הבה וסייענו יחד על מעשה דכוננו וידריכנו בדרכו הישרה ויאיר עינינו במאור תורתו ויליכנו  
 ששאלות ויאמר ליסודנו ובערבנו ונל"ו ותנו די אפי"ר כ"י המקווה לחסדי אהיה

ה"ש שג"ס אפי"ר  
 ה"י

חצר השול וכו'

חצר השול והשיב בנה הלשון. מאחר שנת הרב רש"י לכל מי שיעיץ בדבריו יבנה לו יהרוק נאמר תחלה  
על מה שב' הרב שבת חלה כדוכים חנו לידע שכל הלכות שבת נלמדו ממלכות המשכן וכו' והם חקר א'  
מלו התנאים אינו דומה לרה"ק שלהם וכו' עד שאמר נמצאנו למדים שאין דין רה"ק לא במקום שהוא שנה  
השטח ורחב כקטיות וכלטיות והנה קטיות (עיי' בירוש' שנת דף א') מצויה אצלנו קטיות היא הדרך  
המהלכת בה רבים לכל עיר ועיר במקומות מצד מזרח לעיר (צנעה) ושאר עיירות ומצד מערב לעיר (לחידה)  
ושאר עיירות וכלטיות הם השוקים הידועים אצלנו בשם (קוק לחב וקוק לגבוב וקוק לקטר) וכיוצא  
ומבואות העיר טעונות לאו המקומות ואלו אין לנו דין רה"ק כמו שפ' מרן ז"ל בשם י"א והדעת על דעת  
ששים רבוא וכו' שהמחמור יחמיר לעצמו וכו' ידוע לרבינו שאיסור ההולאה הוא יחודית ואין להכליל בידינו  
באיסורי תורה שהיא מהלכת בה אחר המיקל וק"ל אין לקבולו כי סמך ולא רמז בקמדה כמש' הה"פ בפ'  
י"ד מהל' שבת ומה הועלתו בנחת הקולט שהרי האיסור במקומו עומד דהו"ו כדמלית " ומש' הרב עירנו  
זאת מנאכה חנו מעצמנו בה מדין תל' מצד מזרח עד (נגד אריאה) ועד (למשהד) ומצד מערב עד עיר  
(למזמאב) או כדבריו מורינו המנוח מו' יעקוב קולט עת' (למשהד) או מקומות אלו הן שבת חלה  
כמו שכתבתי היה נראה כדבריו אצל הנה עינינו רואות שמקומות אלו עומד הילוך לרבים לכל  
העיירות כמו שזכרנו למעלה ויש ברחבן ו' אמה ואלו (נגד אריאה) מדרון הוא אין מתלקט חמנו ו'  
מתוך ד' ואלו מתלקט הו"א מחיצה הנדרסת ואינה מחיצה כמו שפ' הדעת ס' שס' פ"ג וז"ל עיר  
שהרים וקבעות מקיפי אותה לא חשיב מחיצה דאתו רבים ומצטני מחיצה טכ' לא שאלו שכל ז"ל  
כתב ואכשר דלא מיקרו רבים כחותים מס' רבוא עכ"ל ואלו נסמך על קברא זו הו"א ואין לנו קברא  
בוקעים איר נסמך עליה והיא כל אפשר ולא כל פסק ואפי' אם תהיה קברא זו מוקבאת אינה לא  
להקל מדין רה"ק שלא לחייב הזרה אצל הו"א כדמלית וכבר טעננו בנחת הקברא לפי מו' קלס קדח  
ה"ו והשיב לנו בזה איר נסמך עליה והיא כל אפשר " ורחוק ק"ב מהשכל שינאנגד אריאה) הקפ לעוד  
והוא רחוק מהעיר בזמן מהלך ה' אפים אמה וכן מצד מערב רחוק מהשכל שינאנגד אריאה) הקפ לעוד  
מדרון בדרך הקפ לעיר מן היטעמים שזכרנו " ומש' הרב לא שמכני ההמון לא נטלנו עד לו ה'  
המקומות לא עד מקום שממלא סביב העיר קובה עשרה מתוך הילוך ד' אמות ויקוה הקטר העיר שמה לא  
הודעתנו רבינו עד היכן יהיה הטלנוטל ועינינו רואות שאין נמצא ועליו הדבר לבאר לנו בעליל עד היכן  
מטלנוטל כדיון וכהלכה שעיין לא ידאנו מהמבוכה " ומש' הרב שעינינו זאת מעקבת וכו' עד הרי מוס'  
בנו בגויות בתים ודריס בהם בזמן מהלך ת"ק אמה הנה בין (לקנינה) (נצות אסלר) מקום רחב ופר טעשי אומ  
ומבולט לרה"ק במה קדרת אותו ומש' בשם מו' שיהי לקהלנו שאחר מו"מ התירו לעצמנו לא הודעתנו עד  
היכן ונאמרו שמענו שלא התירו לטלנוטל לא עד בית חיים כה' מצד מערב ועשאו' בין בקד' ומש' דרוס  
עד בית חיים (למען) לפי שמה שס' מדין אקרוין לו (שאלנה) נקבה עשרה ועדיין לא היו בתים בגויות חוץ לאלו  
המקומות וקם בנחת עדיין השכל עבור איר היה הנמר ועל איזה דרך היתה הודאה " ומש' בשם מו' יעקוב ז"ל  
שקבלה בידו שזוטלנוטל עד (לשבתאמיה) ממערב ועד (מזרח אקרוין) מדרוס הקבלה היתה מכני שהיה  
באותן המקומות דבר מפסיק (שבתאמיה) היה שם הר גדול ועכשיו כבר לאבני בנין (ומכרד אקרוין)  
היה שם מדין ועכשיו כבר נתקלקל ואין מועיל כלום " ומש' ולענין הדלתות וכו' אצל לדין לא שייך  
דין ר"ה כ"ש (ק"ו למש' מר) ס' ש"ק וכו' לא הבננו מהו הק"ו שהרי דעת מרן שם וכל המקיילים והנח  
כדמלית ולא ידאנו מידי ידאת האיסור " און הקושיות שהעירנו שכלנו הדל מתוך תשובת הרב  
וצריך לתה עוד לאגור חיל להאיר עינינו ולהקיה חשבנו בתשובה עלימה המיוקדת על הדני  
התורה התמימה תורת השבת המלוה הקדומה כי עינינו סויחלות לידע האמת ואין בלענו  
חו' איזה מרמת כו' מצאנו בדבריו מקום תדעומת בחתמך התשובה ועל זה נח' א' תשק קבול  
עולם אם כנאנו דברת ה"ת יודע מצדוני הלכות כולם לכך בחיי ראשך מורינו א' תמנע  
קולמוסך מלהשיב בעד שליטנו ותשקוד על דלתי החכמה לפרש סקוד הכלתינו יחד ולא ישאר  
בלב מקום בחר ובזה נעשה דבון יוצרנו לב אחר זאת היא חובתנו ועטרת תבארתנו ל'  
להרים קרן תורתנו ולא נהיה לו כעורים הממששים בזהרים ויש לנו עינים עיני העדה





ומצד אבן עד מקום שקורין לו (קרטח) ועד הדרך שהולכין בה ל (מנחמה לעליה) ועד בית (אקראע) בקוף שורת  
 הבתים והחלונות ומצד מזרח עד הפורקנין שיש למעלה (ממעונה) לצורה " ומצד דרום עד רחוק מעט  
 מהבורקנין שקורין לו (רכס למרנס) שיש שם אבן גדולה קותמת והדרך אשר שם אינה לא בבמו רחב ב' אמות  
 נמצאו למדים שהעיר מתומה מכל צדדיה והדרכיים המיוכים כמבואות ארוכים וקתומים בקוף " לא שמע  
 בתשובתי הראשונה שמו הדין מותר לנו לטלטל מצד מזרח עד (המשה) כלו עד שנת התל' ממ' לבעמים ה  
 הזרעים מבטלים הדירה וכדי להשוות המדה שלה יהיו בעמים ככה ובעמים ככה נצטרך להכנס מעט ודי לנו  
 עד כותלי שפת הדרך שתחת (בית חביש) ודוקא בזה המקום שיש לבעמים בית קהלים זרעים אבל בשאר המקומות  
 קבוצות בעיר לעולם הוא בני מה שציינתי " ומש לא הבננו מהו הק' שהרי דעת מרן וכו' הרי בואר מרן על  
 בעלמנו בקוף לשונו ויש שני מדו עליוס נבות וכו' ודינו בחצר שאינה מעורבת ומותר " ומש כי מצאנו בדרוך  
 מקום תרעומת וכו' ה' שאני חושד אתכם או מתרעם עליכם או על איזה אדם בעולם לא שהעליתי לשון שערי  
 תשובה כמות שהוא עין שם בקי' שמה ציון ה' ולאו יודע ומעיד שאין כוונתכם לא להוציא האמת " וארצה לנו  
 הוא שבבתי חלוק שאינו שלי שאינו ראוי להשיב כש להתרעם או לחשוף ביון שיש גדולים ממנו בחכמה ובשנים  
 ואני כבער והדיוט קופץ בראש והנני מדבר אתכם שיהיו כהצרכים כמובס וירבו כמובס בישראל ואפי' ה' בידכם ולכל  
 שקומתם לי להוציא הקפה קב מצבי ולחפש בהמתחות רצ' אלה מתוך עוני ודוחק ולהשיב כפי מה שלמדתי מדבריהם ב  
 בדעתי הנקלה והמעוקה ואולי הניחו לי אבותי מקום להתקדר בו טיחן שלא לתקן ושלא יהיה לבינו מהקס והולך והס  
 יש מי שיוכל לתקן או מי שיצמד הכר דברי וינצי' לנו לדויה בדברים ברורים ונכוחים אפי' חונק ב' ומודה על האמת  
 ומבטל דברי ומודים דרצ'ן היינו שבחיונו ע"כ המב' יצילנו משטות ויאיר עינינו במאש' חזרתו ויקיי' ע"כ  
 מעשה רצונו יוס' ק' תמוז ברנח' ס' מה טובו והל' יעקב וכו' ה' קלס' אפי' (אעזר' ה')

וכה העתק שלה שנשאלה אמת מ' לתנעמי' קלס' ה' " וכל מי בכס מכל עמו ה' זוכהי הנב' שש' לי על לו  
 השאלות שנשאלו לפני ולא ידעתי מה להשיב "

שלא ראשונה לענין מחט שנמצא בחנה ויאל המחט לתוך חונה עליונה מה הדין בותן "  
 שלא שנייה לענין ריאה שנמצא מחט בתוך נכיתה וכשרה וכן נמצא מחט אחר נכיתה ואסורה  
 שלא שלישית לענין איסור כולל ואיסור מוסיק' ואיסור נדאי ואיסור בת אחת ואיסור ספק בדיני עריות ודיני  
 מאכלות אסורות ודיני שחיטה "

שלא רביעית לענין הכסף הרובה והכסף מועט כמה שיעורו לעשיר ועני "  
 שלא חמישית לענין ריאה שנכחו אותה ונמצא נקב ובצבצה ואח"כ הניחו אותה על שיפוחו שוממים אחרים  
 לראות אותה ולא נמצא הנקב ונקתם מה הדין בותן " ע"כ

תשובה הוצאתי בעלמני והנה איני כדאי להשיב דאנא לא ריכח ול' בר ריכח ועוד עול הזמן ודוחק המצונות  
 ותוקה הנלות והיוקר בכל השערים וריבוי צרות מצרדין דעתי עד שאיני יודע בין ימתי לשפלי אבל ההכרח  
 לא יקונה אשים נכשי בכפי ואבטח ברחמי קוני שיעזרני להשיב כפי קוצר דעתי הנקלה ואם לאטעה אוסר'  
 לשאלי ולמדנו רבינו " ונה הח' "

לענין שאלה א' כיון שנכנס המחט לתוך האונה ואין שם קרפא להדביקה לחנה הרי הוא כנקב בפועל וקתומת  
 המחט אינה קתימה וקריכה " מקור חיים

ולענין שאלה ב' נמצא המחט אחר נכיתה וכשרה היא בנכחיה ולא נמצא בה שום ריעותא אבל אם  
 יש בה ריעותא כמון ק' או קרפא או בועה או מראה הע"י שנכחיה ולא בצבצה טרפה שלא עלו  
 לו לא מחמת נקב שיש בה וקחם שעלה מחמת מכה אינו קרום " עין מקור חיים  
 ולענין שאלה ג' בדיני עריות הבא על אשת אחיו הקיים הרי כאל' איסור כולל ואיסור נדאי ואיסור בת  
 אחת כלומר ב' איסורי' בבת אחת משום אשת איש ומשום אשת אח ואם היא נדה הרי זה איסור מוסיק'  
 כלו' כשם שהיתה אסורה לבעלה כשהיא נדה נתוסף ליבמה ואם היתה מקודשת לאחיו בספק קידושין  
 הרי כאל' איסור ספק " ודיני מאכלות אסורות העמה שאכל כזית חלב ונתר' ביום הכפורים הרי'  
 איסורי' בבת אחת משום קמח שאכל קודש ומשום אוכל חלב ומשום אוכל עטר ומשום אוכל ביום הכפורים וזה  
 שאכל אוכל אחר שהוא חולץ עם כזית חלב זה שהוא קודש עד שהשלימו לכבותבת שהוא שיעור לאיסור אכילת יום  
 הכפורים מן התורה והם היה כזית זה בער קודש שהוא מותר לכהן בשאר ימים ואכלו יוכל ביום הכפורים  
 עם אוכל אחר כמו שנתבאר הרי זה איסור מוסיק' כלו' כשם שהיה אסור ביום הכפורים נתוסף לישדל' והרי  
 זה איסור כולל ואיסור מוסיק' ואיסור נדאי ואיסור בת אחת " ולענין איסור ספק בדיני עריות ודיני חלב  
 זה וכזית שומן ואכל אחת מהן ע"כ מה שנתבאר והאברה השנייה ולא ידע אם היא חלב שאכל או השומן



שם למזכירי שלום בכל יום מאש נורה ואיוס שומע דעקת אמנה ויתום למוול הדרת ומעלת כת החכם השלם נהאן הדור  
 עמוד הימיני במהרה יהיה קלי ארבעת הון הכיר  
 מהחדשו גודיע למעכתר שכבר שלתי אותך על מה שנוהגים עם קודש יעה להחם התבשילין בתור ביזם שק  
 והישבתני שהיה אקור וענה חכמתי ומכחתי להרמזו בכירושו להרמזם על כ כפ מהל שבת דין ד נל וכתב  
 הרשב"א על שלדברי הכל תבשיל שנתבשל מעש וכטנן מותר לחממו בנקד המדורה אפי במקום שהיסק והוא  
 שלח ית עק המדורה או עק כירה ואם יש קדרה נתונה על האש מותר לחמם על קבה תבשיל שנתבשל  
 כל דרכו מעש שכיון שהקדרה מבסקת הרי זה כמחמם בנקד המדורה ומותר עכל במכש לדידן דבתחלה  
 מבסק האש באבר ואחכ משימין על קביו שבירי חרם ואחכ נותנין עליה כלים טלחים מים או תבשילין  
 ואז מחממין עק ביזם שק התבשיל שקורין לו (בערבי מרה) ואם לא ימצאו כלים טלחים מים או תבשילין  
 במקום כלים ריקנים ומחממים עליהם המרה ביוס שק ואחר כתבי כל זה אינה ה לידים ס' זכור להבדלם  
 על דף ק"ל אות ש הל שבת ערר הטמנה ונל על מה שנוהגים העולם להניח ביוס שק טלחים לתוך התנור  
 עייך ברבי יצו בקימן רנ"ג סוף אות א ובאות ב שהביא משם הרשב"א חב סי' ק"ל ומשם אורחות חיים אות ע  
 דכתבו התר והם אמרו הנח להם לישראל וכו' ועי' למהר"ש דוראן שסקוף התשב"א סי' טו ועיי' עוד להרב  
 ברבי יצו בקי' ש"ט אות ד' מה יעש עכל "מכל זה למדנו דלא בטעות נהגו העולם לחמם התבשילין ביוס  
 שק ויש להם על מה שסמכו ואין להאריך כי אם בשלומך הטוב ותרוה במחויבנו במהרה בתשובתך הרמה  
 המצה יאריך ימך בטוב ושנותך בנעימים ויזכנו להתרחות יחד כנים בכנים תוך ירושלים המצבא בעקלה  
 ובג' הכיר יוס ק' ב חוהמ דסוכות ברנ"ד כד המעמיד ומקוה לחקרי אהיה עבדך חיים י' אהאן קיאל הון  
 וכן דעת הבותב דמלחוק עבר רמיהון דחכמיא עבדא קדם מרי ארעה  
 ושמיה השותה מימך עבדך קלס י' אהאן לעזירי הון

תשובה ויקבלו יודינו תשובתם והשפ' יאיר עיניכם בתורתו אפי' דפריכס נכלאו בעיני איך העלמתם עין מלחנה  
 בין תגורים שלנו שרברו בהם חכמי משנה ותלמוד לתגורים הג' בדברי האחרונים שאמרו שריגם כדן כירה במש  
 רמ"א בקי' רנ"ג ומר' בקי' רנ"ד ק"י וכן תרגמו המדורה שהאש מקולה לאויר והאיר מפני החום שלה וכשהוא רחוק  
 מן המדורה הנהי' שאלתו מקום היסק ממ' דבר הניתן שם אינו מתחמם כל י וכן כשהפסיקה קדידה מלמעלה מאש  
 המדורה נתמעט החום שם אצל בתגורים שלנו והן הג' במש וגמ' מי יוכל להתיר מה שאסרו חז"ל ואם תעייט ובה  
 תמצאו שאין מקום להתיר כלל חזרה לתנור שלנו כלל ואפי' בהכנס קדידה אינו מועיל שהרי הוא בתוך התנור  
 והחום שולט שם ומבשל שהרי מניחין בעש תבשיל או עק קדירות וקומקומי חמין והם מתבשלים עס כי כל  
 אוירה חם הלא תראו שאסרו חז"ל לשהות בין בתוכו בין עק ואפי' לקמור לו וכו' כמבואר בדמכס ומר' השע  
 בקי' רנ"ג ורנ"ד ואין להאריך כי אם בשלום תורתכם שיקדיל ויאדיר כנפ' שכם הרמה וכנפ' מוקירכם הל' יהיה  
 י' קלי ארבעת הון

שלא ה' משי' מנאכה יעה יורנו רבותינו הד' דק' דנעה יעה במה שעושים השוחטים והקצבים שבעירנו  
 בכל עת ובכל זמן כששומעים שיש בהמה חולה מסוכנת נוטה למות באיזה עיר הולכים ועוקחים אותה  
 מהקיים בגול כקן בהמה שהיא שנה כה ריש לוקחים אותה בר' או ה ריש לפד ושוחטים אותה במקומה כרוב  
 כובד חזיה ומכניסים אותה לעירנו ומוכרים אותה בשוק בדמי בשר הפרושה עתה יודנו רבותינו חס חכמת  
 עה התיבו בהמה שממהרין לשחטה דוקא חס היא של ישראל מכני שהתורה חסה על ממונם של ישראל  
 ואם נאמר אפי' של קוים כמו שבארנו למעלה וכי יעלה על הדעת שהקני יטכוד בהשתו בגול לא ודאי  
 מכני שנפשו קצה הוא ודני עירו מהבהמה הזאת בפקעה ובמקו מטעבת דשוטנו שתמנה את שובתכם  
 הרמה כדי להרוות צמחוננו ואין להאריך זה שנותיכם יאריך אפי' וכן ואתם שלום חס ה' לא נישן  
 ברנ"ג לשטרתי

תשובה ויקבלו הנכבדים תשובתם הנה מה שנזכר בשלה דוקא חס היא של ישראל וכו' כשנזכר  
 אין הישרל שוחטה לא אחר שלקחה והרי היא שלו וממ' מצד הדין אין איסור באבילת בשר ה  
 המסוכנת כשלא נמצא בה שום ריעותא המטרפת אותה ומי שנזהר מחבולת בשרה הוא מטי  
 שנפשו קצה וכא הנה אפול מבשר כוס כוס "מר זו רעה חולה מה שמוכרים אותה בדמי בשר  
 הדריאה ואיסור חמור נקבל קמור הוא זה על כן יש להוכיחם על פניהם ובכל יכלתם יעמדו עליהם שלא  
 לקכן את בני ישראל ושיהיו שוחטים רק בריאות ואם לפעמים יארע להם מסוכנת לא ימכר בשרה לא  
 ברביע דמים ודיר בכל עת לחפש אחריהם על זה והמצה יסויע אתכם על מר' נישן ברנ"ג הל' יהיה זמון  
 י' אהאן קיאל הון

וזו תשובת מוה"ש יעקב שייך לבע"ש וזל דבר ברור הוא כי מאמר הנבוא יחזקל ע"ה כמו שפירש רמב"ל שלא  
אכל מבהמה שממנה נשחטה הוא מדת חסידות ומא"ש חלואים שבאים בבהמות שהם מזיקים ונרדפים  
באדם האוכל מבשרם ולכן צריך האדם להרחיק עצמו מהם כן ידבק בו אותו חולי ומוטב לו שיטבל בתו  
במים או קהו ולא יאכל מענה והטבחים שלוקחים אותם בגזל ומוכרים בדמי בשר בריוה ודאי קוללים  
הם וראוי להעמיד איש ירא שמים לשום הבשר בכמה ימכרו ארטל או אלקה הכל לפי המדה ולפי הזמן  
והמב"ה יטע שלום בניכוס וואיר עיניכס בתורתו אכור פ המקריב הית וכל לו פקול יהיה ניקן בר"ה ה' יחיא  
ק' קל' אקאכח יצו

והנני יוסף לבתי ד' הרב ש"ך כתב השול ומוכרים אותה בדמי בריוה כיון דמטעה לזוקח בבשר חולה  
במר בשר בריוה והזוקח אין לו הבחנה ודאי קולל הוא ואם עושין כן בעש יו"ט ובמקום עסק מצוה ואין  
ממצילים בשר יפה ודוחקים את הרבים להנות מבשרם הרע הול' בכלל מבזים את המצות ובכלל המעב  
את הרבים מלעשות מצוה ומוסף על הכל שבהמות כלה שבהו בשלה רובם ככולם עלולות לקרבות  
ודיבוקים ונחמנים ומזגות שנצטרך לקמור על דעת יחידים המקילים וכמש הראשונים בטעם דב"ע שהוא  
מפני שאין הקנים אוכלים משחיטת ישראל והול' שעת דוחק והפקר מרובה ולכן הוצרכו לקמור על  
המקילים נקר קדולי הנוסקים אבל לו כפי מה שבה בשלה מביאים עצמם לידיו קושי ושעבוד וקרע  
טני ממכוי' מבלבתי במועד דאע"ג דהויא לה השתא דבר האבר קנסי' ליה ועוד דאע"ג דכתבו  
הנוסקים דאי' איסור בדבר לא שהכורש מבשר כנה ה"ז משובח מ"מ המחזר אחר בהמות כלה ד"דוק  
אחרים ואינו חש כלל ל"ד יחזקל וקדולי החכמים ע"ה ה"ז מקונה זה מה שנראה ל"ד להציע ד' הרב מור  
שיחיה ק' קל' ש"ו ושאר הענין הלא הוא מפורסם בדבריו ויכולים בני המדינה לתקן דבריה שיש להם  
שורש בתורה או בחכמה או בטוב הנקת המדינה ובלצד שתהא מעמית פניהם מאמר התנה וכל  
מעשיר יהיו ל"ש ולא הכל יבא על נכון כ"ד הצעיר יהוא (קלס חב"ץ יצו)

שלא ידונו רבותינו בד' דרך צנעה יעל בענין עור של הקדש ה' יש התר לבטלנו או לא כ"י שרבו  
מבני עירנו דואים לבטלנו ל"ה נשת' בני עתה יכולת להעמיד ותשובתכם ברמתה מנהג תלמידי  
ואתם שלם פ' זאת חקת יתנו עבדכם קלס (ח' ה')

שעזירתי

תשובה כיון שקבלו עניי' ר"ה ל' זה ונהגו כמה שנים כפי מה שידענו ודבר ראש ביה"ט נפ"ה  
ומצוה רבה לקור ל"ה מצד ה"ה נבטל ואכרס כמה ואין ל"י פנתי להחריף בעודל העני' ומעלת  
שני אב"ד בר"ה ה' יחיא מ"ה יצו

שבתים יש' משיב דברים נכוחים כמה הרמב"ם ה' צפ"ט מוזל מתנות עניים מעינים בת דחיבות  
שמענו קהל מישראל שאין להם קופה של צדקה וכך מרן השע"י סי' רנ"ו ס"א ופיון שנתנו בתרנו  
זו לחיות דמי העורות נובלים לקופה של צדקה בודאי שנת יוסף לבטל מנהג זה ולהיות יבאים  
מכלל קהלות ישראל בל"י כ"ה של צדקה ואין כ"ה מקור להמיר פ' ודבר זה אינכם מאמינים  
ה' יחיא ק' קל' אקאכח יצו

שלה' ורנו רבי ט' דין זה שכ' הרמב"ם ה' פ"א מהל' תמ"ה דין ד' וזל' חסור לו לאדם שיטעוס כלום או שיעשר  
מלככה מאחר שיעלה עמוד השחר עד שיתכלל ת"כ שחרית וכן לה' ישכיס לפתח חבורו לשהול בשלודמו קודם  
שיתכלל ת"כ שחרית ופתח יתח' לדרך קודם שיתכלל ת"כ טועם ועושה מלככה קודם שיתכלל מוסף וקודם מנהג  
אבל אינו קועד קמור למנהג עכ"ל והקשה ל"י על מה שכ' רבי המחבר גזל דמותר לטעוס קודם מוסף וקודם מנהג  
וקיים דבריו וכתב דאינו קועד קמור למנהג וצריך ל"י עתה לידע אי דשכ"ה למוסף ונתיר לקעוד קודם מוסף  
והמיר לקעוד דוקה קמור למנהג או ל"ה זה קשה דמה ל"ה לכתוב מותר לטעוס קודם מוסף וקודם מנהג  
וזה ל"ה למתני הכי מותר לקעוד קודם מוסף וכן מותר לטעוס קודם מנהג וקודם מוסף וקודם מנהג  
על זה הוצרכתי לשאול יעל' ושא' חנו' השא' עבדת קדם מרי' שמי' קלס (ח' ה') אעזירתי

תשובה



תשובה שלום רב למוחבי הורחרי ואין לנו ממשול מה נמלכו להבו תמרתו מדבש לכו דמה ששלת על ענין תכונה  
היום מנחה וקודם מוסף זה מוכרח עליו עב לידע הקבר הזה שהני עב חין בינת היום לוי וגם חין בוכה  
להשיב אבל עתה הוצרכנו להשיב כפי קוצר דעתו הנקלה ויחבא היום על עין ותומר תומר ולא תירח לא מה  
נורה ונדבר אשר ידבר להיום בני אותו הדבר כל במה שהרעיה אלו לבד דע שנה שבתה רפ"ה המחבר נתן  
במנה הוד החזקה בזה הדין וכל אבל טועם ועושה מלחמה קודם שיתכלל לבד המוסף וקודם מנחה הכשר שרצונו  
לומר שה שמר שיטעום ויעשה מלחמה קודם מנחה ומוסף דהיינו שלח יעלה על דעתו ומסבור שהוא חסור לעשות  
מלחמה ויטעום קודם המוסף וקודם מנחה כמו בשחר שהמר שהיה חסור לטעום כלום ולעשות מלחמה מהמר  
שעלה עמוד השחר עד שיתכלל תב שחרית לכיכר הודיער שקודם מוסף ומנחה מותר בעשיית מלחמה וטעמי  
דבשחרית החמירו בו יותר כדי להשכיס בבקר עת קופו ממטותו תחלה לכוונת מהשבתו לעבודת אלו ונראה  
לעבד החלושה והשכלה דקודם מנחה ומוסף דהיינו משהתחיל הזמן ומשך קב ועדיין הוה סמוך למנחה  
כל סמוכות ודאי שבאי בו תכלה שמהו בין מוסף בין מנחה שהוא מותר לסעוד בתוך הזמן המסור דהיינו  
דהיינו סמוך לתכלה ממש ואם הוא סמוך לתכלה נמי חסור למלחמה ולסעודה דבאותו זמן מקרי ביה  
ואותו השלכת אחרי קוור ולכוכר כתב הרמב"ם כל וכל אבל חיינו קועד סמוך למנחה וקרא בדיוקרא  
בקה"ה יכאד הרי שנתקבצו הציבור לתכלת מנחה בין בתחלת הזמן בין באמצע הזמן בין בסוף הזמן  
אותו קעו הוה אותו עת הסמוך ממש חסור לסעוד ואסור במלחמה מ"מ וכן אם הוא יחיד וקמר  
בצדו להתכלל והביאו לפניו סעודה אותו העת חסור לו לסעוד דהוה לדידיה נמי סמוך אכרי "ו  
אבל נראה דהוא יכול לטעום טעימה קלה דלית בה טרדה כלל לתכלה וכן בערבית נמי אם הקיע  
הזמן ל"ש ולתכלה דלילה שאין ראוי לסעוד ולעשות מלחמה עד שיקרה ק"ש ותכלה משום דואותו  
השלכת וכו' ואהו נמי סמוך לתכלה מ"מ (ואתל דפון דהקיע הזמן) מ"מ הוה לדידיה סמוך זה כשוא  
שהוה משום דזריגין למצוה מצוה הבאה לידך א תחמיצנה חפל לענין דינה דהואיל ועדין הנש  
ארוך כ"כ בקון זמן תכלת מנחה גדולה שזמנה משש שעות ומחצה עד תשע שעות ומחצה "ו  
דהוה ראוי להתכלל מתחלת הזמן עד סוכו דעדין הזמן גדול לתכלה (ואם קמד בלבו היחיד  
להתכלל מיד דהיינו עת כניסת הזמן לקדולה משש ומחצה הוה ליה סמוך ואסור לסעוד עד  
שיתכלל וכן אם איחר אותה עד לתשע שעות ומחצה ולא התכלל לא באותו הזמן הוה ליה  
אותו עת הסמוכה חסור במלחמה ובסעודה מ"מ "וה" במנחה קטנה וה" בתכלת ערבית דאם  
לא נתכלל לא עד סוף הזמן דיכול קודם לכן לסעוד ולעשות מלחמה וואתו עת שהכין לבו  
לתכלה כל הסמוך חסור כנ"ל לעיל בין שהוה בתחלת הזמן שהוה לפתחלה בין באמצע הזמן  
בין בסוף הזמן שהוה בדיועבד וכל זה כדי שתגיה ידאת חטאינו קודמת לחכמתנו ולבטל  
רצוננו מכני רצונו ית ועוד דמצוה לשמוע לדברי ח"ל ל"ל להתכלל קודם והדר עושה כרפיו הני מט  
בשהוה סמוך אבל אם יש שהוה קדול לתכלה ואין העת הנוחה לעצור הזמן חגי נדאי מותר לסעוד  
ולעשות מלחמה בדיא בשחר תכלות אבל בתכלת השחר לדעת הרמב"ם חסור בעשיית מלחמה  
משעלה עמוד השחר עד שיתכלל תכלת שחרית וכן אם הוה המנהג בדי זה מדינה להתכלל תוך ה  
הזמן בין תוך זמן הקדולה או הקטנה לקדולה בידי כעון אם הם רובים להתכלל בשעה עמינית שהוה  
אמצע הזמן אמינה דאותו קעו הסמוך הוה ליה חסור בעשיית מלחמה וסעודה ואם ירצו ק"כ לאחר  
הזמן עד תשע ומחצה הרי הם מקיימים מנחה קדולה מ"מ ולמה יאסרו קודם לכן כל היום כולו מלמעוד  
וכה"ל קב במלחמה וה" ביחיד דמשכין אחד לכל לקדולה ולקטנה ולצבור וליחיד ולמוסף ולמנחה  
דין אחד לבניה ומה שהוקשה לך ידידי דמה ליה לכתוב מותר לטעום וכו' והוה ליה למתני הכין מותר  
לסעוד קודם מנחה וכן מותר לטעום קודם מנחה אבל אסור לסעוד קודם מנחה יתע לך שהרב "ו  
הנ"ל ח"ל ולכל ישראל לחיובו שהוא מל"ה חרי"ה ור"ח אחרת הוה עמו ופרוה הקדש אסרו לא מדעת  
עצמו וא"ל לעשות לך כסק או חיבור לבי דעתר שעשה הכל בחכמה מופלגה מאלת ה' לכל לקדול  
ולקטן ומיכ"ט אחד לבו ולקר הקר ואסור לבו לחזוק עליו דהחולק עליו כחולק על השכינה וע"ה ש  
שאמרו רז"ל לא תאכלו על הרה דהיינו קודם תכלת שחרית וסמוך לשחר התכלות דהיינו א  
תאכלו קודם שתתכללו על דמכס אבל יותר על זה אין בי כח להשיב ואיני כדאי לא ללאסור  
ולא להתיר ועיין עוד ברמב"ם בדין הסמוך לשה ששלת ותדייק בדברין ותמצא שכתב שאסור  
ליכנס לצורקה סמוך למנחה וכו' שאמר סמוך הוא סמוך ודאי דהיינו שבעה הענין דאי

שהוה

שהות האלם יש שהות ודאי דמותר לביבם לבדוקו ויעשה מלאכתו ויבא ויתפלל הואיל ועדין הזמן ארוך  
דהא שאסרו קמור משום דמטריד קודם תפלה והשעה דחוקה ולא תבטי לך מהא דדברי הכל ולבן השית  
לדעתו ומה שכ' רב' המחבר ז"ל אצל טועם ועושה מלאכה קודם שיתפלל מוסק וקודם מנחה אודיעך  
אחי שזו מלת קודם היינו ביט שהות ולכיוכך התיר המלאכה עכמה ומשמע דאם הוא קמור למנחה הוא  
אסור בעשיית מלאכה וכוון דהתיר בעשיית מלאכה דקודם לכך ק"כ הסעודה מותרת דלא קרעה ממלת  
ומטעם שאינו קמור לתפלה כדמוכח לעיל ועיי' יפה ואפשר תדעני לעבות וזהו לעבות מן השמים ידינו  
לעבות ויש קצת חולקים ומורים הכך וצ"ה לא נחה דעתי עמו והרואה לחלוק יחזור יטול קולמוסו ב  
בירו וידחק ובלבד שתהיה יראת חטאן קודמת לחכמתו ועוד אודיעך מלני דאם הוא עייף ועדין יש  
שהות גדול בעמך ואינו קמור למנחה למה עליונו לאסור עליו ככ' נמצא לא התפלל ולא סעד לבני  
לא נשאר יושב בתענית מבילתי אוקר והן הן חילוף הדעות והקשרות לבד בזה וכו' וזה מה שכתב  
לדעת החסידה הבילתי שזימא ומכל זה יבא לנו שמה שהתיר מן יחיה לבדו ז"ל בעת חייס במצות  
אבר' לנדחף היון אפשר שהרבה הגמברים התירו אכילת מעשה קדירה הנקרא בערביו (כבאנה)  
בשבת מזה הטעם שזכרנו לעיל והמפקפק יותר מדאי לא דיו שהפקידו לכתובנה לא שסבר  
שקלה מעלתו בתורה יותר מהם ושלם וזה יודנו מעוררתו בפלאות ויבילנו ומשקיו ות ויחיד עינינו  
במחור תורתו לשמה אפ"ר והדין דין חמת והכל מתוקן למעודה הא' קלם ל' יחיאך תורת היון

ועו תשובת השול וחבירו היו ז"ל

אמר חייס אמרתו אט' בלבי שיפה כיון החבר ידיו במה ששז והוא קושיו ודאית אצל אחי שעיינתו  
בתשובת אדוני אחי המשיב אמרתו ה"ה בקשת המחילה ונטיולת רשות ממעכת לעליך שדבריו  
קותרים זה את זה ולא נחה דעתי וקם דעת השול בזה קם שכ' הר' דקולמר בבה בסוף דפ"ו אחר  
בקשת המחילה ונטיולת רשות ממעכת דבריו תמוהים ורחוקים ביותר ואפשר שאינו לשונו והוא לשון המדפיס  
לכך אמרתו להחבר השול שיטול קולמוסו בירו אולי נמצא לנו מקום לפרש דברי ר' הרמב"ם ז"ל אם יעדינו ה"ה  
ומעתה נתחילה ונדבר אולי יישרו בעיני להיס ורבותינו יבתחלה חוקה לנו על מה שכ' בתשובה בתחלת דבריו  
כתב שהודיענו ר' הרמב"ם שקודם מוסק וקודם מנחה מותר בעשיית מלאכה וטעמימה ובאמצע דבריו כתב  
שמותר לקעוד במשך הזמן וכו' ותמהנו עליו איך מלאו לבו לכתוב שמותר לקעוד והלא ר' הרמב"ם קוטה  
ז"ל ב' בדין ה' ז"ל כיון שהעע זמן מנחה לא ישב וכו' ולא לאכול אכילת ערתי וכו' ה' לא התיר לא  
טעמימה לבד ועוד מה שכ' בתשו' דפי' סמור היינו סמור לתפלה ממש לא סמור לעמך והייט דוקא אם  
קמר בלבד ויחיד להתפלל או אם נתקבצו הכבוד להתפלל אזי הוא הנקרא סמור והוא שאסור לקעוד  
ולעשות מלאכה אצל קודם לכך מותר לקעוד ולעשות מלאכה זה הפי' הוא נגד כמה פוסקים ועוד קשה אם  
לא קמר בלבד ויחיד להתפלל ולא נתקבצו הכבוד להתפלל אפי' כל היום כולו דחולכים וקועדים ועושים  
מה שיצאו כל היום כולו ואימתו שירצו יתפללו ואם לא ירצו להתפלל לא יתפללו זה תימה גדול ואיך יעלה  
על הדעת זה הפי' ודיוק כזה לא ירצה בו אפי' ר' הרמב"ם ז"ל ולקמן ית' בסוף אישנו הנקרא סמור ואישנו הנקרא  
קודם ואינו מלאכה שהתיר ר' הרמב"ם בדין ה' ועוד מה שכ' דאסור לחלוק על ר' הרמב"ם חיבשתי בכל הספרים  
אשר לפני ולא נמצאתי זה האיסור ומי הדריכו לזה ומי הוא החולק אומנם אין לי פנאי להאריך ביותר הדברים  
ללא צורך ולא שלתי לא להתברר דברי ר' הרמב"ם על בוריי ומה שכ' דהמפקפק יותר מדאי לא דיו  
שהפקידו (לכבאנה) לא שסבר שקלה מעלתו בתורה יותר מזה "או שאמנה סופרים לזה ולא נחיתנה  
לזה ואינו לא מי שמתיר הסעודה קודם מוסק וקודם מנחה ומצ"י ההתר לדעת הרמב"ם ואינו  
לא דיו שער על ר' הרמב"ם לא שסבר שקלה מעלתו בתורה יותר מכל הפוס' אצל הרב ענה וקיעת  
לא רצו לכתוב והחזיר בשם הרמב"ם וכמי שהוא מפורש שם ואע"י שיש מקום לחלוק עליהם השתא לא  
נחיתנה לזה ולכיתופרש לשון הרמב"ם נפנה על ימין חז"ל שמשל עפ' ומעתה נתחיל לפרש הכל למי קודם  
דעתינו תדע שזה מלת קודם אפי' הרמב"ם ז"ל כ' דין ה' הוא מיד בהתחלת הזמן דאילם תימא הפי' הרי  
זמן תפלת מוסק חל מיד לאחר תפלת שחרית וכן הוא ברמב"ם ז"ל כ' דין ה' ז"ל זמן תפלת המוסק  
אחר תפלת השחר' מצינו דניכח הכסף להתר סעודה כלל וכן קבי מנחה חזק יענה על הדעת  
שהרמב"ם ז"ל ואסור הסעודה מאחר תפ' עד שיתפללו תפ' מנחה לא ודאי כדאמרו שזה מלת קודם  
הוא מיד בתחלת הזמן והמלאכה הנה שהתיר ר' הרמב"ם בדין ה' הוא מלאכה שאינה קבע כלומר שאין

בה טרדא וכמו שכ' האחרונים פנור ולבוש ומא' והשת' ועוד אי' הכשר ל' הרמב"ם שיחיו דבריו קותרים  
 זה א"ז דהא כ' בממור דין ה' וז"ל כיון שהגיע זמן מנחה לא ישב וכו' דלא וכיוצא בהן הן מלאכות קציע  
 ומלת ממור הוא חצי שעה קודם להתחלת הזמן כמו שכ' הכונן האחרונים ר"ש ורע"ו ותנ"י  
 ותוס' חדשים פנור וכו' בש"ר' ולבוש ומא' ופנ' ובה"ט וע"ז ומתה"ש והשת' וע"ז ולענין זה השיעור  
 לא פליגי בה בין אותם הקוברים האסקור דוקא ממור למנ"ה בין אותם הקוברים ללא דוקא  
 למנ"ה כולם שוים בפ"ז זה ולא תקשי לך מהא דכ' ר' הרמב"ם דין ה' כיון שהגיע זמן מנחה וכו'  
 דהוא משהו דין ממור לדין הזמן עצמו שהרי כ' בקור דין זה ולא יכנס לבדוקהי ממור למנ'  
 וכו' ובדין ז' כ' שלא קצרו לא ממור למנחה וכמו שתירץ הכ"מ ז"ל ומזה חבין ותראה  
 שיפה כיון ר' הרמב"ם ולא כת' אבל אינו קוער ממור למנחה וממור למוסק והטעם  
 מפני שאין הפסק בין תפ' מוסק לתפ' שחרית ולא שייך למכתב ביה ממור כיון דמנ'ו  
 חל מיד לאחר תפ' שחרית וכמו שכתבנו לעיל ודמי' למנ' אחד בלתי זה אחר זה  
 והרמב"ם ז"ל ממך על מאי דמליה מניה מותר לטעום קודם מוסק וקודם מנחה  
 טעומה הוא שהתיר אבל סעודה אפי' סעודת עראי אסקור וליפלא למימחר דשבריה  
 למוסק כלל וצ"ה נתיישב לשון ר' הרמב"ם ז"ל וכל זה שכתבנו לפי קוצר דעתנו ו  
 ושכלינו ואין לממור על דברינו זה כלל לא אם יקבימו הרבעים הקדונים מורינו  
 ורבינו שיחיה ז' סלי' אה"כ יצ"ו ומ"ו שיחיה ז' סלם לא צ"ח יצ"ו הרמב"ם ז' אבר'

ה' חיים ז' יצחק  
 ע"ת ה"ו  
 לעזרו ה"ו

וזה העתק תשובת הרב המשיב שנית לאחר תשובת השואל

אעפ"י שכבר קלתי לך את כל דעתי בזה ובארתי שיש חולקים בדבר כמו שהוא מובן אצל  
 החוקרים חכמי האמת והצדק מצני תורתנו הקדושה כפי חקירות הדת והענין וכפי השתנות  
 הזמנים וזמנים וכפי מה שנתפטרנו בנפוצות הנה באתי עתה להודיעך תוכן הדברים בקיצור  
 דעו נא רבותי ואחי שהמנהג והשטר עתה בכל קהילות ערי תימן יע"א להתפלל תפלת מנחה  
 ממור לשקיעת החמה בנחיצות גדולה עד מאד מרוב תלאות הזמן ונזושים קודם לבן ד"ל קוד'  
 תפלת מנחה הקטנה הנחוצה לאכול ולשתות מאחר תפ' שחרית עד שתחשך ל' עד זמן מנחה  
 קטנה הנזוהרת עתה ועושים מלאכה ואין כל עיר ועיר נוהגת להתפלל תפ' מנחה גדולה כלל  
 בין צמנה בין שלא צמנה וכן מנחה קטנה אין מתפללים אותה בעונתה כלל כל אלו בערי תימן  
 תימן וכן ביום ש"ה אחר תפ' שח' וצ"ח ופועדים קודם המוסקין וצ"ה וכיוצא אין בל חכם וחכם  
 מצני התימן וכו' למחות מפני כמה סיבות והסיבות הקדולות רבוי המלאכות והקדולות המריבות  
 ואינו ראוי לנהוג לא כמר ולא כמר עד שיצוה מורה בדרך בעשה"ה בלא ודאינו לשלוח זאת  
 הש"ה ואשובה ליד ה"ה העליונה ל' הרב מרנא ורבינו מ"ו יחיה לא צ"ח ה"ו להכריע בזה אצלנו  
 ושלום רב יקובצכם כללכם וילדיכם ועם זקני חבדה והכל מצני והרשות ובסוף העולם נדון והכל  
 לפי רוב המעשה וכו' וה"ה יצ"ו משע"ה וז"ל מתורתו נכ"ל ויחיה עינינו במח' תורתו  
 ה' סלם ז' יצחק קיאת



שמעיה טובה תדע עכס מה טוב ימך נעים חכמת בני תורה ברעל ברעל יחך ויחך בני רעיהו יחך ק' עמכס  
 ויחך ה' בידכס יכלה חכמה לעטן שלתה דשלנה קדמיכון למה שתק דמכס על מלכרש דין חכילה קודם המוסק  
 מירקנית טובה עלתה בידכס בשלך מ' ת' לחכס ויחכס עור-דעו לכס שרמכס על לית העלה במקרה הקדול את  
 דינים ומנהגים שנזכרו בחשנה ובתלמוד ובתוספתא וספרים וספרים ובמכילתות שיש לקמור עליהם יודעני  
 קאונים שיש לקמור עליהם שכל לן חייבים בית ישראל לעשות ולנהוג כמו שנתפרש בהם וואין לשום חכס  
 בעולם כוח לחנוך עליהם כלל זולתי בל אורה מקומות בכל החיצוני שכתב יראה לי שהדין כן וכך לטעם  
 וברוחי ולת עור לבעמיו הם חיצוני חנוך שנג בתלמוד לא יעלהו במקרה בין שרתה שאפשר לחכס ל  
 לתלמוד אותו חנוך מדין אחר שכבר בואר לנו למה שכתב הקדמון כש שלת יביא במקרה חילוקים ושלות  
 שלת נזכרו במקרים הנזכר וכל זה עשה הרב בחכמה מופלגה וטעם קדול יש בדבר מכלל זה אתה למד  
 שהחילוקים והסברות והחידושים שבדינים שהובאו בדברי החכונים ומביאים ראיות לדבריהם מדין התלמוד  
 כשם שיש להוביא אותן החילוקים מדברי התלמי כר יש להוביאם מדב רמבם על זולתי הם יש לדקדק מתוך  
 לשונם ויכר דקדוקים מלשון השם ואין כלל הם לשונם מבוחר ויכר דבריהם שגגה ודאי חולקים עליו חנו ה  
 הדריקן לכללים על מיל לממור כמו שנתבאר בהל ממרים אחריו הדברים והאמת הלא קשית לך כמדין ש  
 שלתינו כי מאחר שלת כתבאר בתלמוד איסור חכילה קודם לא התר טעמיה לטיכר לא העלה את התר  
 טעמיה ונכס שדקדקו מדברי השם דמדלת התירו לא טעמיה שם חכילה תקורה וכמו שהביא הש"ע בשם  
 הטור כר הוא הדקדוק בעצמו מלשון רמבם על לא כן הרב צ"ח התיר חכילה קודם מוסק בדרך  
 אחר יע"ש ולעט מלת קמור וקודם פירוש אחר לים מלשון הרב על שכ"ן שהגיע וכו' הוכר מה שפירשו ה  
 החכונים דהוי חכיל שעה קודם וזה דהחכונים למדו קמור דכח' מסמור למנהג דעכס ודבינו על דות חכמה  
 חמו דקמור למנהג דע"כ קמור לממן תפלת המנחה וכיון דממן תב המנחה דעכ משש שעות ומאחר זמן שהוא  
 קמור למנהג הוי חכיל שעה קודם אבל קמור למנהג דכח' כן קמור למב המנחה וכיון דהגיע זמנה אז כל בירכה  
 וקורתא קמור לתפלה מקרי ויש ראיות לזה מלשון השם במה שתפסנו לשון קודם חנוס קמור ולא שייך לומר אסור  
 לעשות דבר קודם חכילה לא הם אפשר להתפלל בתורתו זמן לא שמקדים לה דבר אחר ולערך דברים שאסור  
 לעשות קודם תב שחרית חן קמור לא משיעלה עמוד השחר דהוי התלמת זמן תב שחרית עור  
 שבע לחס' ולפי שגזרת חכמים על קיימת באותן הזמנים במה שאסרו לעשות קודם תפלת המנחה לטיכר  
 היו מתפללים מבעוד יום קדול לא ולמד ממנהגת י"ב שחן נושאין כניהם דמחלפת במנהג של כל יום ויום  
 מש"כ שחר תעניות שאין בהם נעילה לא היו מתפללים מנחה לא קמור לשקיעה כיון דסעודה ליתא  
 כיון דלא תפיקו מלכתם בעבודה ויבאנו מתוך הלכה ברורה ולעטן טענה העולה

נשמכו עד ההכרונים שאמרו כיון שיש זמן קבוע לזכור לא חתי למפשע ולכר מותר לחבול בעודה קמנה  
 קמור למנהג קמנה ועוד יש להביא טעם אחר לע"כ שלת נזכר בדברי החכונים כיון שאיסור דברים  
 לו אינם לא קמנה הלא ק"ל קמנה שבטלה מאיה ולא יכלו חוב הכבוד לעמוד בה בטלה כן לרוב דין  
 המצוות והכרנסה לישראל בכל מושבותיהם לא יבא לעמוד יחך לא נותן לעלות טעם בזה דלא  
 ליתו לדמויי מילתיה למנחה ולפרוק תקנות חז"ל אבל מה טוב לקמור ולקמור במנהג חכמים  
 ותקנותיהם כפי האפשר הם במקום שיש מקום פטור כדי להרבות דבריהם ומיבתינו בהם ובחיינו  
 (ויחמיר בהם ויוסף לתת) ולעטן הכבאנה הם אפשר לכתרה בלי סוס בדין מאלוהית מה טוב  
 לפי שיש בה הרבה מקומים ומי שמצטער ואין לו יכול לשנות עד אחר תב מוסק יתכל בת תקדוה  
 קודם עליות השחר ואם אי אפשר לבטלה ברצון כל הצבור ומתינו עד אחר תתקבל דשחרית ו  
 ויסתרו כולם לבאל א"י אמתחיל לקרות בסת' ולע"כ קידושם רבה הדבר שקול או חל מיד חמי נפ  
 שחרית או עד שיבוא זמן סעודה דהיינו אחר מוסק אבל לעזוב יתר התפלה והקדוש מפני הכבאנה  
 כ"ש וק"ו ביום שיש בו חז"ל כ"ש הם יוסוף להתחייב עד שכבר התחייבו לקרות בקת עליהם נח' ואלתי  
 השלכת וכו' ואלתי תפלתו לקונו לתת בלבינו ובלבבם אהבתי ויראתי ויחיי עיינינו ועיניכס  
 במאור הוברתו כד המעטני בדין שזמנה ימים אלה אפי"ן חיי

ועתה תשובתו מן ימים אלה נעמך ונתל ונכ

אשרי האיש וכו' כי הוא בתורתו חכמו ובתורתו יתנה וימס ולינה וימס וינה לו ה' חסדו כפי צלילה שירה עמו  
 יהי כן ה' אהינו עמכס ותרלו נפלאות מתורתו אכיר - ראיתי את השלה שלת חכס ודידנו שלם אברהם  
 לעזרו ג"ן ואת אשר נעזר עליה מאת ידידנו שלם י' יכחתיק קיאת הוי חכס דברי חכס המרומס צר  
 אורי"ן ובר אבהו כמהרר יחיה אפי"ן הוי יעלה על גבי מרומי הנפלאות אכיר - ואשר אהנה אנכי בדברי







מחוברים עם מי המעין או המקור והמעין חלוק מן המקור לענין נכסות וכו' עיין ב"מ ז"ל ופירושא נה איך  
אנשי להיות מים שבמקרה מחוברים עם מי המקור כי כשהוא מערה את נכס החובור בשחזור ושואב  
כעס שנית מן המקור וראיתי להעתיק לך לברכו בשני דרכי יוד ס' ר"א ז"ל " בשנת הש"ק עשו בעיר רויקו  
מקור בלובן זה אדם דולב מים מן הבור בכלי נקוב מתחתיו נקבים דקים שבצירוף היה כשז' העלף והאדם  
הדולב שוכר הכלי בצנור של עץ ראשו של עץ הא' ע"כ כי באר וראשו אחר ע"כ המקור ועל דבר זה באו סלבים  
נלחמו כל דבני איטליה הללו אוסרין והללו מכשירין ונדבקו לנשה ספרים מקור ישראל משנית מלחמות  
כלמי מים וכתבו שרצני ברבת מוהר"ם קלנטי הנק' וצ' דינו כמלוהו ומוהר"ם ז' חביב דן להכשיר מקור הנג'  
ע"כ ואתה יד' תקיש ממעשה הנג' שהוא ע"י המשכה למעשה שהוא ע"י עירוי ואע"פ כן נחלקו חכמי ישראל  
זה מכשיר וזה בוסל ומל' הט"ז בבה"ט יוד ס' ר"א סק' נג' נראה דיכול לעשות כן בדרך המשכה ע"י איך מי  
יכול להכניס ראשו בין הרים ולא נוכל לומר הואיל וארבעים סאה שאובין ביסוף מדרבנן לרעת קדושי הנוסק'  
ז"ל והוא לה מחלוקת בשל דבריהם וכו' כי מה לנו וכו' והיה לכם לעשות תיקון קרוב ונכון לכ"ע מצני מחלוקת  
והוא שתמלאו המקרה אפי' בכלי שלם על כל קדושתה ועוד עד שירדו מן המים ויתחברו עם מי המקור  
כדרך שירדו ממנה למקור בעת הקשמים ועיני לשמים להוריד קשמים בעתם ובל' יצטרפו ישראל לדוחקים  
ואקדר ואחתום בש"ש" אייר ברנ"ב ה' יחיא הנג' בשלה ה"ו


שלה ט'

שלה יודנו מן יחיה ז' סלי' לקחנה ה"ו במה שנוהקים עכשיו שאין חובלים פעודת הנהרים לא וכבר נקע  
זמן מנחה גדולה אם מותר או אסור ואם יכול היחיד להתכלל מנחה ואח"כ יספור אלול ועוד שלה  
אחרת במה שנוהקים ביום ש' לבאת מבה"כ אחר תכלת שחרית לאכול מעשה קדוה הנקרא בערבי כ  
כבאנה אם מותר או אסור ואם יכול היחיד להתכלל ואח"כ יאכל אותה כיון שאינו יכול להמתין עד ש  
סוחזרו החבור לקרוה בפת ולהתכלל מוסף ושאר התכלל ותשובתך הרמיה מלה"ה תפלו"ע עבוד הקל  
ונענה קלם ז' חבר'  
לענין ה"ו


תשובה באמת שמדינת דקמ' אקרי רבנן תספורת (מרחץ ובורסקי) (לדון) סמוך למנחה גדולה ולשכונ  
אני סעודה קטנה סמוך למנחה וכתבו האחרונים דהו' לכל מלככה דאית בה שהיה רבה וטעמה יהבו  
רבנן לכל הני מיני במבואר בבוק' אמנם כבר נהגו להקל בכולן וחגיג' לרבנן קשיש'הו' שמקלברים בעש  
ונבגקים למרחץ אחר שהקיע זמן המנחה וקם היו מתוערים לדון אחר פעודת הנהרים עד סמוך לשקיע  
החמה ואין כוזה כה' ומא' כ' לענין תספורת שאם יש לו ב' או ג' מקברים אנשי דגדי' וחלבו עליו משום  
דלא כלוק רבנן ולפי המוחש הכללינו אינו מצוי שתשבר המספורת וקם במרחץ אינו מצוי שיתעלם  
ומימינו לא ראינו מי שנתעלף במרחץ זולת כעס או נתעלף זקן או במרחץ ונעלוהו לביתו ומת'  
ואע"פ שאמרו שאם בטל הטעם לא בטלה הקצירה ומ"מ הא' אשכח' שאמרו ודבר שאינו מצוי לא קצרו  
ביו רבנן קמי שומט תורנגולת בי"ט ומכא' בה ביצים קמורות שפותרות מ' מטעם זה ק"כ מצוינו לענין  
ברכה מעין ז' בלי' ש' שב' מרן בסו' רס"ה שאין אומרים בבית חתנים ואכלים דליכא תעמא דמאחר  
שיהיו ניזוקין ולפי טעם זה קם בצתי כנסיות שלנו שחס בתוך העיר ליכא ניזוקין ואכ"ה אמרינן לה'  
ומשם מן יחיא ללנו אמרו שהיה הוא ברכה מעין ז' קם בבית חתנים ואכלים וכן נוהגים בית  
אשיר וקם אנו נוהגים להמרה בבית חתנים ואכלים דלא כלוק רבנן ולב' בנדרן נה במיקום ש'  
שאי' מנין לת יעשה שום דבר מדברים הנג' עד שיתכלל מנחה אבל במקום שיש זמן קבוע לתכלת כבור  
נר' דתכלת עם הכבור עדיפה יותר ממה שיקדים תכלתו לתכלת הכבור והש"ת יבלינו משקיות ויראנו  
מתורתו נכלאות ויחיר עיניך בתורתו ויהיה בעזרר הכ"ר ולענין לכבאנה הואיל ואין חובלים לשבעה  
תע"כ שאוכל יותר מכבוצה שרי ויקדש תחלה קודם תכלתה וילך לבה"כ לקט ותכלת מוסף וכשיחזור  
לביתו אח"כ יחזור ויקדש לבאת י"ה ליבא דכ"ע כמ"ש בסידור בית מנוחה ואין להאריך וה' שנותק יאריך אפי'  
מוקדש הקעור יחיא ז' סלי'  
לקחנה י"ש




השליח ה' לנסות במ אה ישראל באו לנו ונטו ישראל אחריהם ציחי שפט  
השופטים וקם מן הכשרים

הכולת כח הקרי רבני או אבי כסני ומיני תרומה ושתיות יין דכל הני מלי סעדי לכה וסקרו  
מן המנחה ולמעלה עד שתשרי וכשט ליה ר' מנה מהם דתני ר' חיות הקור לטעום כלום עד שתשרי  
יבין כסני או מיני תרומה או יין הכל הקור עד שתשרי כדי לאכול בלילה בתהווה ידחה ודתי רחוק  
מחד דהודוש למי אוקר לשמות מים מן המנחה בעפ' ואי סד' קודם קידוש האמר ליתני ר' חיות עד  
שיקדש מתי עד שתשרי לם על כרחי בעיה דידיה בעפ' האמר דהקור לטעום כל מדי דקעיד  
הכל מים וירק וכיוצא דתינו סועד שרי ודוק בלי הירוש יכה ותמצה שפ' הוא החמת וממ העפ'  
דק'ל סביקה דרבנן לקולם נכון להחמיר ש'ל לשמות חני מים קודם קידוש זולתי הם הוא צמח  
הרבה ואין יין מצוי אצלנו אותה שעה או חס ממתי להבין או לפתוי עד שיבא לקדש וצברט לדין  
שמחמת הדוק חק לנו יין הרבה שישפיק לכל הפה לקדש כל אחד בכני עצמו שיש לו לקמור על  
ההמ בכני דברו רבי' וכש שיש לומר דצמח הרבה בכלל חולה הוא ואין להחמיר עליו כלל במלתא  
דרבנן דהוה בה כלונתא משום דהול' סביקה דרבנן וכש דהן למחות במי שעה כדברי ההמ'  
ואין להחמיר והשית יחיר עיניכם בתורתו הכיר דש' חז' יחיה' סני' אהפח יל' 

ואם נשמטה השלה ולא נמצאת

ומה שגלת על החוב שנות האב לבתו אם יכול להגזיר ולירק אותה לעצמו דבר פשוט הוא  
שבין שנתים לבתו מתנה וזכתה בהם שאינו יכול להגזיר בו וקם האשה אינה יכולה לנדות  
מבעלה אם אחר קירושין או מיתה זולתי אם יש לחוש שהבעל יכלה אותה כדבר קובלי יין  
וזולתי בשר שהיה יכולה להוציאה כדי שלא יבקודם עליה וה' יהיה בעצרכם השליח ציחי' סני' 

שלה יב'

יורנו רבותינו לעני קת שנקרע חמש שטין או שש מה דינו אם יכולים לתפור אותו או לעשות לו טלתי  
שבחוץ ותשובתכם הלמנה מהרה תצמח  
תשובה ה' זה ימים רבים מצאנו ראינו כמה קת שנקרעו לתור חמש ושש שטין טלתי עליוס מטלתי  
מבחוץ באומנות ולא נשתנה בהן שום אות ולא חקרה והן עתה מקרוב עמדו עליוס צוררים לנסל  
כין שכנסם הקרע יותר מן שטין כדברי הרב'ש כמ' האחרונים בשמו וקם מטעם שמקצת האותיות  
נחלקו ע' הקרע חזין מעבר מזה וחזין מעבר מזה ולמי דברו קצת האחרונים הן מועיל מה  
שמחבר אותן ע' הדבר ודיוק לסלק היריעה ואחר העיון מצאנו סמך למה שעשו קדמונו ה'  
הרדב' דכל זמן שעופלו ניכר תוכרין וטולין במטלתי אבי' יותר מן שטין ולא בהרדב' יוא' עתה  
בה לדינו ס' עיקרי דינים ושם בסוף אות יב' אסק איש טהור כמה כוס דקברו דמותר לחפות  
ולטלות חבי' ביותר מן שטין וקיום שהמורס מדברי כל הני רבואתה להכשיר בהני קווי' ש'  
שהכשרנו ועוד הביא משם הר' פחד יצחק שכ' צננת התפלג ראינו קת של הר' שפתי לחת' שקראו  
יותר ממאתים שנים והיה בו קרע באמצע הדף וכמה אותיות חזין בקרע מזה וחזין בקרע  
מזה ששמו בו טלתי מבחוץ והניחו בחזקת כשרות הוא ומע רבני ישיבתו עפל' ומזה למדנו ש'  
שמנה קדמונו תורה היא והמעין יכה בדברי הרמב"ם וראה דש' להכשיר ואין להחמיר כיוס  
בשלושם שיקדל ויחדייר כנהר וכפ' דש' חז' יחיה' סני' אהפח יל' 

ובה העתה תשובה משותפת בגני' צדיק לענין מורדת וכל בהם קירוי  
הנהוג בבתי דיני' שעברו ויראותים דנים כנה המורדת שלעולם מנקרת הכתובה שלה וכל מה שכלול בתוכה  
כדוניה ומתנתה ותוספתה והן כוכה כה אולי כר' ונשתלשל להם המנהג דור אחר דור מתיצה טעם או קבה  
שרתוס של ועתה היה מעשה ונתעלם אבי המורדת להוציא מהבעל הנדושה שכתבה עפל' הכתובה וה'  
מסיה קבלו לכה ישבר כב גבה טיבה והשיב הבעל ש'ל הניעו לם חזקי ממנה והחזקי מחל בו ונקף הכל  
עליו במלוח הנשבר בטוסה רכתובר והיתה רכמתונו דלמשקל ולמיכ' לם ירב לה דהיינו חזקי שמחל לה  
שעת הנישואין הכל חזקי שהכניסו לו ריתה שודתי פירי הבעל לשלם כין שהוא נצב וחלקו עלינו קצת

שכרין לשלם הכל ולה שור לנו ופין כר ופין כר נעשה מעשה בקברתינו הן עתה רחמי להרב מהריט  
כהלון סירף תור התשובה כשהבעל נותן לאשה ממון כדי שתקנה נדונייה או חפצים וכותבין אותה  
בנדונייה יש להקמתה אי חשיב כנדונייה ונוקלת או דילמיה כיון שהבעל נתן לה במתנה איכא  
אומדנה דהדעתה למשקל ולמיכר לה ויהי לה והדבר שקול כיון שפנים לכה ולכה כיון שכתבם  
בנדונייה ויש לדון בזה כקברת דש' אם תפסה האשה זכחה בהם ואם לא תפסה יהיו ברשות הבעל ועל  
והרב משנה למלך הביאו בג' ד' מהל' אישות ע"ש ולת' הוסיף בה כלום ומה יש ללמוד כמה שנותן לה הבעל  
כפי שקורין לה שרמ' דאם נכתב יש לדון בו ספק שנסתפק בו הרב על וחס לה נכתב ולת' נשקף ידיו על העליונה  
דלמשקל ולמיכר לה יהי לה וכן כפי הרב על שם תור התשובה ורחמי דנין בענין השרמ' נוקמים כשלין בו דין  
חזקה לבעל וכדור להתישב לדיונה מה שהוא בעין או חלופיו לה מה שאצור יומה שנהנו שהמורדת קובה  
מהבעל מה שהכניסה לו ואינו לה כדיונה דמתבנתה ולא כעיקר הדין הטעם לפי שכותבין בו חוב שקוף ו  
ומלוה נקובה ואם הוי חוב זה על הבעל כשאר חובות דעלמיה שיש עליו שטר ולא דמי למה שכתב בד"ה או  
בדיונה דמתבנתה נכסו דאין ברזל דהוינו דק שמקבל עליו החריות ולה זקמו עליו בחוב דוק ואלה מצאתי  
בהרשב"ה סוף ת"ס דנכסי ב"ה ברזל קובה כיון דקיימי באחריותו משלם דמיון חס כלו או נקטבו וכן נוקמים  
ע"ש ב' דק' ח' וכן המצויים ה"ה סוף דק' א' על דין הקמ' חינו כן ע"ש ועכשיו מצאתי להרדב"ה דתשובות  
החדשות סוף ד' דחילוק חילוקים לענין מזהר שנתן לה ומשם ילפינן לענין השרמ' דוק ש"ס ע"כ  
אמר הטעם מדבריו שות' מהרי"ך בעולת צדור על ל' מדדנו דדוקה במורדת הרבנים אמורים דמה שנותן לה  
הבעל מתנה דחינה נוקלת טעם דהדעתה דלמשקל ולמיכר לה יהי לה כיון שהיא יוצאה לא הוא מוצאה  
אבל חס מקריש לה מדעתו ומרצונו בודאי הקמור שאין הבעל יכול לייטול עליה מה שכבר נתן לה מתנה  
וכבר נכתב בהן ולא שייך טעמיה דלמשקל ולמיכר וכו' כיון שהוא הוא המוציאה לא היא יוצאה כש' וכן חס  
הוא מוציאה בעל כרחו וינה כיון ד' הרמב"ם על כ"ט מהל' אישות ומה הקדוש ע"ה סוף כ"ט מהל' כתובות ומה ש  
שם הרב ב' ח' ד' ש"ה כ"ה בקרי חול' במכש' לדעת הרמ"ה והמור שפסקו דאין ש"ה כ"ה בקרי שבת ודק' על  
וכ' באה"ט שם בסוף כ"ט דיכולה לומר חס לי כהני בוסקיס א"ה שדי' לנו כמה שפסקו ד' הרמב"ם על ומה ע"ה  
ומעשה שהיה כן הוי שנתעצמו שניהם הבעל והאשה שהינם רוצים א"ה בעיקר הדין ובסקנו להם כפי עיקר  
הדין כשפסקתה ע"ה כד' ולא ש"ה כהני חול' שהיתה רגילה לכהן בהן ובעת הקדושין היתה חולה על  
המינה ועכשיו ד"ה הבעל לעדער על בקרי חול' מאחר שקבל עליו את הדין וש"ה חות' להו כל כמנהי ע"כ  
כ' יל'נו מש"ה אות ויורנו מתורתו נכלאות ויד' מלפניו שלא יבואו בנות ישראל לידיו כפי חל' קלס' ח' אע"פ

בשם הדין  
הדין  
הדין

שלא ידעו רבי' חס יכולים הכבוד להתייג' תפלה אחת בלא חזרה או לא ואם יכולים כפי יעשו  
בעניות א"ה ואם יש מי שרוצה להקדים תכלתו מאחר הקדושה אי שטר עבד או לא הוסיף  
כל זה בפרטות זמקום כל דין ודין ותשובת הרמ"ה מהרה ת"ה ע"כ  
תשובה שלי' א"ה ואין בי דעת להשיב ואינו כדאי ויש גדולים ממני בחכמה ובשנים ואכל  
מכני כבודך והתבנתך ואלת' להשיבך ריקם לא אהשור קולמוסי מלכתוב לך מה שמצאתי  
בדברי ר' ל' לבעל הנק' ויהי מה הננה לענין חס יכולים הכבוד להתפלל וכן עיקר דין זה  
ברמב"ם על הל' תפלה כ"ה דין ד' וז"ל וכיחד היא תפלת הכבוד יהיה אחד מתפלל בקו' ר"ה  
ואכל' שומעים ד' ואין עושים כן בכחות מעשרה גדולים ובני חורין ושלתי' כבוד אחד מהם  
ואפי' הוי מק' צ"ה שכבר התפללו וי' וי' ידי חובתן משל' ימים להם לעשרה והוא שיהיו רוב  
העשרה שלא התפללו כפי' למדנו מדבריו שעיקר תפלת הכבוד כן היא ולא תקשי לך  
ממה ש' כפיך שאתר זה דין ב' וז"ל והכל עומדים מיד ומתפללים בלחש ומי שאינו  
יודע לה' י' עומד ושוק' וכו' וכן בדיון ד' והמר שיפסיע שכ' שלש פסיעות לחורין ויעמוד  
מתחיל ומתפלל בקול רם מתחלת הברכות להוציאה חת' מי ש' התפלל וכו' שהרי צ"ה ביאר כ"ה דין  
הנ"ל והוא שיהיו בעד העשרה שלח התפלל וכן הוסיף ע"ה וז"ל ואינו חוש' מצדו מדבריו  
שאם אין שם ש' שומעים יודעים להתפלל או מי שלא יצאו ידי חובתם שאין יכול ש' להשור ולהתפלל  
ש' ח' ב' ביאר כ"ה דין הנ"ל והוא שיהיו רוב העשרה שלח התפללו וכן הוסיף לבאר בפ"ה דין  
כ' וז"ל ואינו חוש' להתפלל בקול רם ערבית לפי שח' תפלה ערבית חובה לכושר לה יבדר  
ברכות לבטלה שאין כ"ה אדם שנתחייב בהם כדי להוציאה ידי חובתו עכ"ל המורס מכל' זה

שעכשיו



שעכשיו בזה שכולם בקיאים טמבלים תכלה אחת ואינו חוזר שכ להתכלל לא ח"כ יש עדין רוב צבור  
מחאחרים כמון בתכלת שחרית וכל קרהו ק"ש עם הצבור וכן בתכלת מוסף ומנחה עדין לא באו  
לבהכנס ורואים הצבור לעבותם ולהמתין להם הם יכולים הצבור להתכלל יהודים בלחש וחוזר תחב  
שכ להתכלל בקול רם בשביל המד. אחרים ודוקה שיהיו כל הצבור עומדים ומטוים און לתכלה שכ  
מתה. ה. ועד סוף צין לו שכבר יצאו י"ח בין לו שלא יצאו י"ח " אבל אם כבר כל הצבור יצאו י"ח ורואים  
לחזור שכ התכלה בחנם ואין שם מישאיתם בקיאים או אין שם רוב צבור שלא יצאו י"ח הם איכותם וקדו  
להיות ברבות לבטלה " כש וק"ו למה שכבר ראיתי בעיני בעמל שוינו בזה היום לא היה נמצא מי  
שמבין לתכלת שכ לא ה' או ב"ק והשאר יש מהם יוצאים חוץה ויש יושבים להם ויש עומדים שורות  
שורות ומספרים זעג בענינים אחרים יהיה מה שיהיה " על כן בודאי הנמור שהענין טוב ממציאות  
הרע ופי מו הכריבנו לידחק ולהניח הצבור לבוא לידי תקלה הן ויש לנו על מי לסמוך והעיקר כמו  
שכתבתי וכמו שאני עתיד לבאר בע"ה " ומה ששאלת פירש יעשו בעניית המן דבר זה שנוי במחלוקת בין שני ה  
הרבנים שהי בעמלנו מו הישיש יחיה ז' סג' לקחכח ג'ת' ומו יחיה ז' שג'ס לאביז ג'ת' כפי מה שראיתי  
בעיני בעתי מדרשם ועדין בחיים חיותם וכן נוהגים עכשיו תלמידיהם אחרים " לדעת מו הישיש לעג  
אין עונין המן אח"כ כל הברכות בין בתכלה בין ברבות ק"ש " ולדעת מו יחיה לאביז ענני המן אחר  
כל הברכות בין בתכלה בין ברבות של ק"ש " וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל שכך כתב בכ"ט דין א' וז"ל וכורס  
על שמע בקול רם והם עונים המן אחר כל ברכה וברכה והיודע לבדוק ולקרות עמו קרא עד שמדבר  
גל ישראל על " ולא חילק בין ברבות התכלה ובין שאר כל הברכות ולא הכריח להקדים ב' או ק' תבות  
וכן ביאר עוד בהלכות תעניות ע"ה ותרומה כמאונר " וכן לא כתב שהיודע לבדוק המן המן לא סתם  
ומדקתם משמע שאחר כוונת הל"ב הן הדברים וכוון שאין כוונתו לענות המן אלא חזק שכ ע"ד דמי  
מיהו לרונחא דמלתא כדי לצאת ידי דעת האחרים יקדים ב' או ק' תבות שיהיה המן המן המן כ"ע  
ועיין עוד במק ענף חיים מ' מו דף י"ב וי"ג שהחריך בענין זה בשם כמה דעות שיהיה המן המן המן  
להקדים תכלתו וכו' אינו יכול מבמה יעמי יחדה הרי המתכלל בצבור אסור לו להקדים תכלתו להגלה  
הצבור לדעת התלמוד וכל הפוסקים ומה לי מקצת התכלה או כולה ועוד טעם אחר שיהיה המן המן המן  
כסיעות לאחוריו ועדין יש אחוריו מי שלא השלים תכלתו ונמצא עובר לבטל ולקדו לצבור כמנה  
המתכללים לדעת כל הפוסקים ואם ת"ל אין שם אחוריו מי שלא השלים תכלתו וי"ע ז"ל מ  
ממקומו מ"מ הרי אחרים רואים אותו ולמדו ממנו ובפרט אם אי"ע יודעים ב"ד  
ומשלימים תכלתם ויוצאים לחוץ ועדין שאר הצבור לא השלימו תכלתם ונמצא עובר על ולפני  
עוד לא תתן מכשול " ועוד מכני שריר לכון בצרבת כהנים ולריות כנים בכנים ולא שכבר השלימו  
תכלתם יש מי שמחזיר פניו הנה והנה ויש מי שמדבר עם חבירו ויש משלים תכלתו ויש ב' ויש  
מי שיצאים חוץ לבהכנס ויש מי שלא ק"ו ספר צידו ומביט בו בענינים אחרים ואין מלחך עשה  
שתי שליחיות כ"ש אדם וכבר נתעורר על זה מו יחיה מנרחי ז"ל בדב"הג שלא י"א בענין החלל וז"ל  
ודבר זה נלמד מרבן של כל ישראל והוא הנשר הקדול הרמב"ם ז"ל ש"אר שראה שבמקרה שכ התכלה  
בקול רם לא יתנו אונן כל העם לשמוע באימה ולעמוד במוסר כמו שעומדים בתכלה לא יעמדו  
בעומד בעל כרחו וישיחו זה עם זה בשיחה בטולה וראה ק"ל שיש בזה מכשול ועון קדול פ"י בענין  
הזה גלגול צבור שמים הן ולפיכך תיקן שגביר קולו ש"אמתלה כמו בפריסה על שמע וקיום הוא  
והקול תכלתם כאחד והקפידו עמו חכמי דורו כמו שכתוב בדברי הר"ה הנקד ב"ד ז"ל "וא"כ בחזרה  
שתקנו ח"ל כן ולא נמצא מקום בכל תפלות ישראל שעושים היסר תקנת סג' ד"ה שמוע לתקן  
כך להקדו המכשול והקפידו עמו חכמי דורו כ"ש וכו' ע"פ יעוד טעם אחר לפי שנהנינו לדעת  
הרמב"ם ז"ל והתבא"ל שאין אומרים נוסח ברכת אתה קדוש ממשע ולא תקנה לא ליחיד  
נמצא זה המקדים תכלתו מחקר מתכלתו ברכה אחת וכן נמצא ש"אמתלה תכלתו צבור  
ומקצתה תכלת יחיד כמו ש"ה ע"ה בשם הר"ה הנקד ב"ד ז"ל הרמב"ם ז"ל ש"י שם מרובכ"א  
ועוד לבעמים כשיטעה ש"כ באיזה ברכה וזה המקדים תכלתו באיזה ברכה אחרת יתקדו להצביר ל"ג  
ונמצא כוסק באמצע ברכתו בדברים שהן מברכה אחרת והוי הנסקר ולפי"א אם אינו מצבירו מ"מ  
הרי הוא נערך מש"א"כ אם הוא מתכלל עם שכ מלה במלה אם מצבירו אין בכך כלום ויכול לבין

יותר הלא תראה מה שמרו חגל שאקור להשמיע קולו בתפלת לחש בצבור מפני שמטרוד אחרים  
זה שהם מתפללין לצדו בלחש ואש בקול רם כש שיטרד ולא יוכל לבוץ ועוד מה טוב ומה נעים  
שיהיו כל הצבור באקודה אחת ולא הם נענים מהרה ושכינה שרויה ביניהם של ואקודתו על ארץ  
יקרה משאלכ היפך זה ונכח אונן מדרך המוסר לפני מלך בן כש וקו לפני מלך מלכי המלכים  
הקב"ה עאלו שריונים להיות באחדות אחת ולא הם נרפים בכל מעשיהם וזה קולו תלוי בצוואר  
מנהיגיהם להדריכם בדרך ושרה הם הם נוחים זה לזה ויש בהם יראה פנימית והם מודים  
על האמת ואז הכל על מקומו וזה בשלום ואין לקמור על דברי זה זולתי אם יסכימו ח  
מודים שבעית כנעה יע"א והיה קניף לקברתם לפי שאני קל הדעת אבל הוצרכתי ל  
להשיב לפי קולך דעתי כדי שלא ישוב שאלו ריקם ובטחתי על אופן ערבות שיצילנו משעויות  
ויורנו מתורתו נפלאות וידריכנו בדרביו הישרות הכי"ר יוס' וכ"כ אדר ברח"ס פ"ד לעיר הגלף

מלשן אצ"ר  
לעקידו ח"ו

השיב השאל

בענין ביקול החזרה אם מפני טעם הגלגל שאין הצבור מקיים אונן ועל הרוב יהיה  
ההפך יותר מן הריוח קרוב לשמוע אחר הסכמת חכמים כי כה יהיה המשפט ונכון  
לעשות כן להתפלל תפלה אחת אבל אם תבטל תקנת החזרה מטעם שאין בזמננו  
זה עמי ארץ מצויים אע"פ שנמצא קצת לשון רבינו מן מורה כן "מ"מ תעמוד לנו  
הקושיא על חכמי קדם מקדרי התפלה למה לא תיקנו זה הקדר וכי נעלם מעיניהם  
התועלת לצבור שהרי נמצאם ברוב המקומות יחושו לצבור הצבור שלא להטריח  
עליהם ובענין תפלה אחת אם היא מועילה להוציא י"ח צבור כש שתועיל ליחיד ע"ה  
והיה להם לתקן תפלה א' לא שבדאי עלה זה על דעתם ולא הסכימו מפני שאין  
אדם יוצא י"ח לא בתפלת לחש ויגדו אומר ותקנו תקנה לעשות כן להתפלל לחש  
וחזרה ותקנה לא גזר ממקומה ודריכים אנו להתחזק ולהתאמץ בעד מנהיגיהם  
הטובים והישרים ואלה לשנות ע"כ דברי השאל

תשובה שלית הנה מה שהקשה עלי חבירי השאל אותי למה לא תיקנו מקדרי התפלה זה הקדר  
כלומר תפלה א' וכו' שבתים ישר משיב דברים נכוחים וזה"ל שריון דרישה והקירה  
והגבי שופר שיהיו לפני מנהיג עמוקות שיעלה עין לבי להבין ולמצוא טעם לפרק הקושיא  
שהקשה עלי ותיקן ליבא דהלכתא לקיים מה שאמר התנא הרבה תורה למדתי מדבותי  
ומחברי למדתי יותר שמתוך הויכוח יתברר האמת והנה מה שאמרו חגל כל מקום  
שתקנו מפני איזה דבר אע"פ שבטל הדבר שתקנו בשבילנו תקנה לא גזר ממקומה  
ויראה לוי שהוא דוקא כגון ברכה מעין שבע שנתקנה בשביל המתאחרים שלא יבאו  
לידי סכנה לפי שהיו בתי בנקיות שלהם בשדות ועכשיו אע"פ שבתו הנקיות בעיר  
ואין בלא סכנה תקנה לא גזר ממקומה מ"מ כיון שהיא ברכה בפני עצמה ואינם  
הצרכות שצד התפללו הצבור ואין כחן חשש ברכה לבטלה שייך שפיר למימר ה  
תקנה לא גזר ממקומה וכן מה שתקנו לומר קדושת ובה לבוץ וההפך ש  
שנתקנו מפני נזרות שנגזרו בימיהם אע"פ שבטלו הנזרות שנתקנו בשבילם  
שייך שפיר למימר בהו תקנה לא גזר ממקומה כיון שהם ענינים אחרים ממה  
שצד יבאו הצבור ידי חובתם והוא לך ראה חזקה ומצודרת לענין מה שתקנו  
לקדש בבגד מפני האורחים שאוכלי ושותים שם ועכשיו שאין האורחים א'  
אוכלים ושותים שם לא שמענו בכל עדי תימן יע"א מי שמקדש בבגדנו מעולם  
וכן בלא א"ן מקדשין בבגדנו כמו שפ' רמ"ב ק"י רמ"ב וכן העלה בשולחני הטור טוב  
הדבר שלא לקדש בבגדנו ובהנמי העלה בשם הטור שפ' קרוב הדבר להיות ברכה  
לבטלה

לכטלה אי חיישר חילי אבטלנינו ע"ל ואם יקשה לך מפני התשובה שהעלה הרד"ק ז"ל  
בשם הרמב"ם ז"ל כיון שאינה מתאמת לחבורו אינו אומר שאותה תשובה אינה להרמב"ם  
לא שאינה תלמיד כתב אותה ותלמה בשם הרמב"ם כדי לחזק הסנהג שהרי הרמב"ם עצמו  
תיקן תפלה אחת כמו שכבר כתבתי לך בשם רצה"ג שהביא בשם הר"א הנגיד צטו של הרמב"ם  
ודבריו בתקנת תפלה אחת שתיקן מתאימים לדבריו שבחבורו היד החזקה משאל"כ התשובה  
שהביא הרד"ק אינה מתאמת לחבור ואי אפשר להרמב"ם שיהיו דבריו קותרים בא"ג ושיתקן היקר  
דבריו שבחבור לא ודאי כמו שכתבתי ועוד שנה דומה למ"ש ח"ל אין קוגרים קוגרה על החבור  
לא א"כ יכולים רוב החבור לעמוד בה שהרי עזרא תיקן טבילה לבעלי קריין וכיון שלא יכלו רוב  
החבור לעמוד בה בטלה כמו שפ' הרמב"ם הל' ק"ש כ"ד דין ז' ומנה אוקי לנגון דירין כיון שאין  
יכולים רוב החבור להעמיד עצמם כראוי וכמוסר מוטב שתבטל התקנה ממה שיבוא  
החבור לידו מכשול ועון ח' וק"כ יבואו לידו ספק ברכה לכטלה ופע"ן זה וכדומה הח"ל  
מוחלים על כבודם מפני כבוד החבור ו"ו מה שכתבתי שאין אדם יוצא י"א לא בתפלה לחש  
הרי כל אחד ואחד מתפלל עם ש"ס טלה במנה ויוצאים ידי חובתם וש"א אע"פ שמתפלל בקול  
רם אע"פ כן יוצא י"א מפני שכל תפלה תפלה החבור כמו שפ' הרמב"ם ז"ל ב"ח דין ז'  
משאל"כ אם החבור מקדימים תפלתם מאחר הקדושה כמו שפ' הר"א שח"ג ז"ל נמצא ש"ס מתפלל  
לצד בקול רם ונמצאת תפלתו תפלת יחיד וז"ל י"א מפני שלא נתקן כך לא בחבור  
ולחבור וכן החבור נמצאת תפלתם מקצתה תפלת חבור ומקצתה תפלת יחיד כמו שפ' הר"א  
ע"ה ואין עושים המצות חבילות חבילות ועל נדון זה וכיוצא בו אמר התנ"ח הוי מחשב הנקר  
מצוה כנגד שכרה וכן אמרו ח"ל כל השם אורחותיו זוכה ורואה בישועתו של הקדש ששל ושם  
דרך ארצנו ביטע אהים ל תקרי ושם לא ושם ע"פ מה שהעלתה מצודתי ממימחהם של ר"ל  
והר"ה לחלוק יחלוק והבוחר יבחר ובלבד שתהא ההודאה על האמת עיקר זה יצילנו ח'  
משעוואו ויורנו דרך האמת ו"ה צ"ל

שלא יורנו רבותינו ב' דק' כנעא יע'א בענין הפולין שבקולקולת שהעלו הפוסקים' אם הם בני קדירה  
המוח מצפנים והם מוח' אז הם בני הקדירה מבחוץ והוא העלם הבולט מקוף הקולקולת וראשו  
נחלק לשנים ונכנס לתחילת חוליות השדרה והמוח שבתוכו הוא הנקרא מוח שכנגד הפולין' אבל  
לענין הנקב ידוע שהוא בקרום כדון המוח שבקדירה ותשובתכם הרחמה מהרה תכמה "וה' קלם" <sup>לענין ה' קלם</sup>  
תשובה דבר כשואר הוא שהפולין הן שתי בליטות מקוף עכס הקולקולת בביה כלפי חוליות שבכואר  
הבהמה' והמוח הנמשך ביניהן נקיבת עורו במשהו כמוח שבתוך קדירת המוח' ומחוץ  
להן כלפי חוליות הכואר כסוקתו ברובו "ה' יחיא' קל' אקלמה י'ו' "

תשובה דבר זה כשואר ומכואר מל' הש' והפוס' שפולין' או חוץ לקדירת המוח הן ודע' בקרום  
המוח שביניהם כקרום המוח עצמו להחמיר ותו לא מירי' א' להים יכילנו משקילות  
ויחיר עינינו ועיניכם במאור תורתו אכיר כ' ה' יחיא' קלם א' אביץ ה'ו' "

תשובה כר קבלנו מרבותינו נע' כי הפולין הם מעלם הבולט מן הקולקולת כלפי הכואר' והמוח  
שביניהם נידון כמוח' ואין לפרש שהפולין בפנים לקדירה ולפ' שיש שם כחין פולין מן המוח  
עצמו' אבל זה שהוא תוך הקדירה דינו כשואר' ואם תדקדק בדברי רמב"ם ז"ל בפרק ששי מה' שוף  
ד"ן ה' לא יסאר לך שום סנה' וה' יורנו דרך האמת "ה' יחיא' מוס' יכחלק ה'ו' "

<sup>תשובה</sup> עכ' רבני דק' כנעא יע'א אות באות "ואנו השולין כן דעתנו לפרש שהפולין הם שתי בליטות מקוף  
עלם הקולקולת והמוח שביניהם נידון כמוח שבתוך הקדירה כמו שפרשו וביארו הרבנים ע"ה' <sup>ל' כמו</sup>  
שפרשו קצת מבחי הגב' שעירנו מנלכה יע'א" <sup>ל' כמו שפרשו קצת מבחי הגב' שעירנו מנלכה יע'א</sup> ורבינו יעקוב' קלם קיאת ה'ו' כמו כן  
מסקים עמנו ועם הרבנים הנ"ל' לא כמו שפרשו קצת מבחי הגב' שעירנו מנלכה יע'א שהם בתוך  
הקדירה והם שני פולין מקוף המוח' וזה היכר אמה שנלמד מהש' והפוסקים ושאר מפרשים עם תשובת  
מורי ידבני כנעא " והנני מביע לפניך לשון הש' (חולין' כ' דף תה') וז"ל אר' שמעון בן כמי אמר רבי  
יהושע בן לוי משום בר קפרא מוח כל מה שבקדירה נידון כמוח' התחיל ליתמר נידון כמוח השדרה'  
ומהיכן מתחיל ליתמר אר' יבחק בר נחמני לדידי מיפרשא לי מינה דר' יהושע בר ל' במין שני  
פולין וש' על פי הקדירה' מן הפולין ולפנים כלפנים מן הפולין ולחוץ כלחוץ' ופולין עצמן אינו יודע'  
ומסתברא כלפנים רבי ורמיה ב'ק בעופא' ואשכח במין שני פולין מונחים על פי הקדירה עכ"ל'  
וג' כ' רש"י ז"ל' כל מה שבקדירה' בקולקולת עד שלא התחיל לגלות מן הקדירה ליעשות חוט שהרי חוט השדרה  
מן המוח הוא כח' נידון כמוח' בנקב משהו' ליתמר' לגלות מן הקדירה לצד החוט' נידון כמוח' בפסקית  
הרוב' פולין' כר בלע"ג' על פי הקדירה' למקום חיבור הכואר והקולקולת' ופולין עצמן' מוח שכנגד הפולין עכ"ל'  
וקם ר' הרמב"ם ז"ל העלה בחיבורו ומהור' היר' החפ"ה כ'ו' מהל"ש סוף דין י' וז"ל ומשיתחיל המוח להמשך  
לשדרה והוא מחוץ לפולין שהן תחלת העורף יהיה לקדומו דין' אחר עכ"ל' קים מרן' ע"ה' ציוד סוף ס'  
ל' סעיף ד' וז"ל עכס שהמוח מונח בתוכו יש בו חלל גדול כמו קדירה ויש על פיה כלפי הכואר כמו  
שני פולין וכל מה שיש מהמוח בתוך הקדירה עד הפולין והפולין בכלל נידון כמוח ונקיבתו במשהו ומשם  
ואילך נידון כמוח השדרה עכ' ופרשו באר היטב והרב ראשי בשמים (על חלל המוח והפולין בכלל) דהיינו מוח  
שכנגד הפולין' קים ה' שטאר זלמן מביא לשון מרן' והקונטרס שאחריו מפרש כפי' רש"י דהיינו מוח  
שכנגד הפולין עכ' כן דעת כל הפוסקים ז"ל'

קם הרב הדין המכויין בעית כנעא כמהרר יחיא בן כמהרר יעקוב' כלה זל' העלה בחיבורו על' הש' סוף פ' כ'  
וז"ל קדירה של מוח בין של בהמה בין של עוף יש על פיה כלפי הכואר בין כואר לקולקולת כמו שני פולין'  
וכל מה שיש מהמוח בתוך הקדירה עד הפולין והפולין בכלל ר"ל המוח שבין הפולין נקיבתו במשהו'  
ומשם ואילך נידון כמוח השדרה עכ' " קים בקרבן תורה להר"ר שלום חבשוש זל' מקמים לדעת  
הנ"ל והביא לשון ר"ו ס' כ' וז"ל דהיינו בעורף " וקם בעערי קדושה להר"ר יחיא' כמהרר' ווסף כלה זל'  
העלה דין זה וז"ל ודע' דמוח שכנגד הפולין נידון כמוח (ר"ל שבתוך הקדירה) ומשם ואילך נידון כמוח  
השדרה עכ' " ועיין עוד ביאור הענין בל' ה' ה' נלמד מכל זה שכן דעת כל הפוסקים ראשונים ואחרונים  
שהפולין הם שתי בליטות שיש על פי קוף קדירת המוח מבחוץ' כמו שפרש רבני דק' כנעא הנ"ל' ואין

מי שחפפה בזה  
והוא כתבו כל זה ראיתי לכתוב מה שחפפתי בקרי רבינו ורוחם ב  
ד' משולם ג' ל' לענין זה כדי שיעיין בו הקורא וידע כחלוכו וז' (לתיב ס' חלק א') חוח שכתפתי בנקיבת  
קרואו במשהו הוא כל החוח העומד בתוך הקדירה ר'ל בחלל הקולקולת עד הפולין שיש כחין שני פולין בעורף  
הבהמה על בני הקדירה וחשם ולחטה מתחיל לומר החוח ונקרא חוט השדרה ומחוט השדרה ועד הפולין  
נקיבתו במשהו והפולין עצמו ר'ל החוח שכנגד הפולין נידון בחוח שלפניו בתוך הקדירה ונקיבת קרואו  
במשהו וכן הפולין ולחטה נקרא חוט השדרה ונקיבת עורו ברובו כאשר הפרש במקומו עכ"ל

ועוד הם תדקדק בלשון רז"ל המלא שהחוח עצמו והפולין (ר'ל חוח שכנגד הפולין) דינס שזה ושיש  
להם שני קרואות וקורים לו קרום משא"כ חוט השדרה אין לו לא קרום אחד וקורים לו עור ופסיקתו  
ברובו עכ"ל

ואט הקלים השולים לא עלינו חוטלת זאת המלאכה כי אין לחננו מאנשיה אבל כיון שכבר שלונו  
בתולה לנסותינו והישבנו כפי קוצר שכלינו תודות לך על שפיונו והלכה בסדרת רבנן קדמאי  
ובתראי וזוהי הוראות רבנן ב"ד דק"ק כנעא יע"א ועוד הוצרכנו לכתוב לך מילין דקשוט אחר תשובת  
ב"ד דק"ק כנעא להיות למזכרת לנו ולכל מי שיבא אחרינו ואי שירצה לחלוק יטול קולמוסו וידרוק  
היום יום ה' יב תמוז ברצ"ג ס' מי חנה עכ"ל יעקב עכ"ל דק"ק הקלים עכ"ל קלס' אב"ד  
ז"ו בעת תשובתו מן לתנעמי קלס' לתנעמי היו וז' קס' חני ח' הודותי לדברי האמת על הרבנים  
דייני דק"ק כנעא יע"א וכן לשון הש"ס והמסקים שהן שתי בליטות מקוף עכ"ל הקולקולת והן הנקראות  
בולין ואין חלוק ע"ז וה' יב תמוז משפחות היום יום ה' ט"ז אל"ס ולתתך עליון וכו' מן לתנעמי קלס'

שלא נשאלה תענין הזהר ותשובות

שאלך על מה שאמרו בזהר ב"ד נקרא דף ט"ז ע"ב וז'ל איש תהפוכות ישלח מרון וכו' ונרנן תפריד  
לוק כמה דאמרן חיבייה עברין בקימותא לעילא תפריד דייחודא לא אשתכח תפריד  
למטרוניתא ומלכא ומטרוניתא ובג"כ לא איקרי אחר דאחר לא איקרי לא כו' אטן  
בזיווגא חרא עכ"ל בחי נכסך ירידי שחרה כמלוגי בתשובת שלה זאת ותורני הדרך הישרה  
ותודיעני מי היא המטרוניתא הזאת שהיא עם ה' תמיד ושאינו נקרא אחר לא כשהוא נהיה  
בזיווג אחר ושבועל החטא קורס שיכרדו לשנים לפני הנראה תלשון הזהר שהוא היפך מה  
שאתר הרמב"ם בה"ל יקורי התורה כ"א וכן ז' וז'ל לאן זה אחר הוא ואינו שנים ולא יותר על  
שנים לא אחר שאין כחודו אחר מן האחרים הנמלאים בעולם לא אחר כחין שהוא כולל  
אחרים הרבה ולא אחר כקוף שהוא נחלק למחלקות ולקבוצות "לא יחוד שאין יחוד אחר  
כמותו בעולם עכ"ל הרמב"ם ז"ל ותשובתך הרומה תורה תבואה וה' ישלם שכר בעולתך ס' תנא אותם  
חכמת לב (תרצ"ד נחש השול רופק על פתחי חכמים הא' קלס') מיה דדאעי יב"ד

תשובת חרי יוסף עתה י"ט

תשובתך אחר הכותב שמעתי ותרנן בטני לקול דלנו שכתו וינפ לבי כנוע עמי יער חכמי  
רוח תהשלה אשר שלו אותי תענין הזהר שהם מטרוניתא ומלכא אין לכר"ש חכמי  
שהם חתומים וסתומים וחכמי קוצר שכלנו ולקור לפרש בזה וכיוצא בו ועוד הם אתה דריך  
לברוח תלימוד הזהר הק' מפור הקשעה כבר קדמו מחברי הזהר בלדרה כפח ואמר ארור האיש  
אשר יעשה כסל ומסכה ואם בסתר בסתרו שלע"י שוב שנית שאם תרצה לברוח מן הקשמות של  
הזהר כריך שתברח מללמוד תורה שבכתב ע"י משה רבי' חכמי שהיא תנשים מאר לת הבורא ית'  
באמרה וירד ה' ועל ה' וינחם ה' וירח ה' וכדומה לזה הרבה ויהי קשם קרול יותר מהמה שלפי זה  
כריך אתה לברוח מקיום כמה תכות בתורה יען כי שרשם קשמות ועל יסוד הקשם נבט כמו  
תכות שבת שרשה ויסודה מאחר הכתוב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וכו' וינח  
לם במלכת עור שחיות ותשיבה לדעתיה ואם תמלא בעתה בע"ל חלל בלי נתי



ועה שויר למה שכבר קדמו שות בענין הכולין  
ולמדו רבוי במה שהוקשה בעינינו בדברי רבו ורוחם בר משולם זלל (כתיב טו' ח' ק' ו) זלל מוח שכתבתי  
בעקבות קדמו במשהו היה כל המוח העומד בתור הקדירה לל בחלל הקולקולת עד הכולין שיש כמין שני  
כולין בעורה קבוצה על בני הקדירה ומשם ולמטה מתחיל לימשך המוח ונקרא חוט השדרה ומחוט  
השדרה ועד הכולין נקובתו במשהו והכולין עצמן לל המוח שכנגד הכולין נידון כמות שלבנים בתור הקדירה  
ונקובת קדמו במשהו ומן הכולין ולמטה נקרא חוט השדרה ונקובת עורו ברובו כחשך חפרש במקומו עכל  
מה ש' לל ומחוט השדרה ועד הכולין נקובתו במשהו תימרהות בעצמו מודה בקופ לשוני שנקובת עורו  
ברובו וכן ברין חוט השדרה מורה כן ולכתח כן לפע אה ודתי שנגל טעות וצריך להקיה במקום במשהו ברובו  
דהיינו ברוב העור ושט"ע ע"פ קושייתנו ה"ז ייכ"ט ח"ט ע"כ

ואני חצרו של שול מאחר שפונתי ודיקדתי בדברי הרר ורוחם לל קס חני לה החשך קולמוסי מלכתוב מה  
שחונתה דעתי בני דבריו הנה הוא בדעתו הנכה והבהירה מברש קמת קמת בתחלה הביא דין המוח עצמו  
וחל"כ מה שנמשך ממנו בתור הקדירה כלומר תחלת המשכת חוט השדרה וזהו שכתב ומשם ולמטה מתחיל  
לימשך המוח ונקרא חוט השדרה הנה מה שקראו חוט השדרה לבי שהוא בזורתו דומה לחוט השדרה שחמוץ  
לקדירה וזהו הרמות יוכיח שהטוח עצמו נוטה לתדמימות וזה החוס לבין לקמרי ויחל"כ הביא דין הכולין  
עצמן לל מוח שכנגד הכולין ולפי זה יבאו דבריו על נכון ואין לחס לו שום טעות חלילה ואין לקמור על  
דבריו אן זולתי אס כימו מורים וזהו תהיה סנה לקברתם ואל"ס יוס א' מה מאובו חלליך יעצב וכו'  
ב'ל"ג ח' ס'ל"ס ח'ב'ר  
לענין הדין

חומר השול לשלום חר בדבריו למה ברש וכתב לל בחלל הקולקולת עד הכולין וכו' היה לו לומר בחלל הקולקולת  
לכך ייבחר הומר ומשם ולמטה מתחיל לימשך מן המוח חוט כדמות חוט השדרה עד הכולין ונידון כמות  
שלבנים וזהו יורה כדבריו ומה שהמרה שאין לחס לו שום טעות חלילה וקס חני חומר כמדי ולת כול  
הטעות לל מהממדים וכמו שהם לבר בל"ג ח'ב'ר כן ח"א וכו' ועתה הנה חני שולח נחה ל' מדעת ורצנה  
למ דיק' צנעת ויורנו את הדרך אשר נחנה בה כי עדיין חני קצר הכמות קס לה איש דברים ומבנה  
יסייענו עמך כדבר"ה ה"ז ייכ"ט ח"ט ע"כ

לפי

תלמודים גבוהים מדקדקים בלשון רבותינו שלמכו וסמי לעלמין לשון רבנו ורוחם לל כפונס סבלי יענות  
אה שהרבות הברוש עד שנסתפקתם בעירוש והבנת דבריו וכן אתם צריכים לקרות מוח שכתבתי  
בעקבות קדמו במשהו היה כל המוח העומד בתור הקדירה ומשם ולמטה (ל' שבתור הקדירה) מתחיל לימשך המוח  
ונקרא חוט השדרה ומחוט השדרה (ל' שבתור הקדירה) ועד הכולין נקובתו במשהו "בזורתו" לל לומר שיש מעט  
מחוט השדרה מתור הקדירה עד סוף הכולין נידון כמות בעקבות קדמו במשהו ומן הכולין ולמטה בקורת עורו  
ברובו ומה שכתב לל בחלל הקולקולת וכו' עד על בני הקדירה הוא הקצבת מירוש וזהו הקשרו ללשון כחשך  
השדרה למענה לל ויחל"כ לל קושיא ולת שום ספק בדבריו לל ואמב"ה יחיד עינינו ועיניכם בתור תורתו ויוס'  
כך תמוז בר"ל מ על ביה ונשחרתי מצרר חתכם ודשונט ביהרר ח' יחיה מוסק  
יחיה יחיה

שלוס למול בני איתנום. גטעי נעמנום ירדום  
ושאנים. שלומים ממרומים. למול ולדי רחומים.  
בני יארוך איש תמים ישרים ותמומים. ינצרים  
יוצר עולמום. ויהיה בעזרם כל הומים ויחדיו  
יהיו תמים. שלם מלקח דעלמה ומשמי  
מדומה וחרבע רווחי עלמה ומחרעות תהומה

ומנוני ימצא. שלם מחכמה וצפונה. שלם למכברי התורה

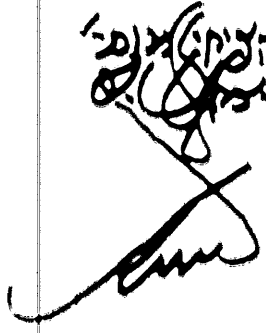
ואפוי המשפחה ישובי מלחמה שעה מלחמותה  
של תורה בדרך ישרה ובהורה מישרי עקלקלות  
שבחם לא וכולו ספרים ומגילות כיהם תהלה  
לתהלות לגורא עלולות מכברי הנקלה וגוהלי  
הגאולה ומחלוקת החולה עם נדיבות ברי לבבות  
נפשות חבור השכל חצובות כעדר הקצובות

ישירים שוכן ערבות ואחרים ירדפו רביות  
מבחרו כל סתומות יזכו למעלות הרמות נתונים  
להצין ולהורות והיו לממורות רודפי צדק מחזיקי  
בדק מחזיקי עטרה לישנה וגדולה על מכונה

ועוסקים בכל חכמת שמים ברובו קדומת יומים  
חכמי המשנה והתלמוד והסברה בוציע דנהירן  
כולהו וכל הק לא חטא להו חסדיו התפללות בקבוצת  
הקהלות ובנעומת הקולות ישמע תפלתם עלת כל העלות  
העולמות כפדק ביילות ימכלין נהרץ ומחזיק  
המאורות החודי הדורות בעלי הדעה יתד התקועה  
ושמרים נוטה שמים כיריעה ובראשם המאורות  
הגדולים זרע הלולים נראשי עם קדש ושמרים  
מדרב קדש הם וצנוהם ופרנסיהם ומנהיגם  
כללכם וצאע וירום הודכם

תנ"ך

במחיצים נבונים מדקדקים בשמון רב ורובן שלגבון יסגל  
לשון רבין ירוחם זל נכרעם מבלי שום מעורר אל  
שהחוב הפילגס עד שנמסקרם בפירוש והבנת עבריו ..  
וכך צריכים אהם לקדור " מוח סבתה בנקיבת קדומן  
במשהו הוא כל המוח העומד בהוך הקדלה וחסם ולמטה  
(לל חסם הקדלה) מתחיל לחסך המוח ונקרא חונג הסדה  
ומחונג הסדה (לל סבתך הקדלה) ועד לפולין טקסון  
במשהו .. כונגו זל לומר שיש חסם מחונג הסדה מהוך  
הקדלה עד סוף הפולין נידון כמות בנקיבת קדומן במשהו  
ומן הפולין ולמטה פסיקה עורו בדובן .. ומה שכבר לפי  
בחלל הגלגלה וכו' עד על פני הקדלה .. והוא נקרא פיגור  
ואם נקשרו השמון באשר הזכרה למעלה לא יחלו לבם  
קושיא ולא שום ספק בעבריו זל .. והמכה יאיר עיניו לעינים  
באור תורהו יום ו זך במזג בדלג מ' על פ' ה' וגמאקה  
מדרך אהבם ועשונג באתה הציקא אומי









היוכיוס דס ופניהי איכס וגו' כלא לחו' אייר השן מירושלים הובבא נחלת אחים ב' צדוק לקו'

שיל תקעו' אמני הכנו' והצנו' סעדה בת תנו' אהרן חצווש מב'ת נח'ע ועטר' מנו' אחי שלם  
לאלה' חצ' עוזירי היו' ונצ' ובניו היקרים היו' ויזכינו להרחות פנים בפנים הוצ' לוי' הובבא

תחחרשו' נודיעכם מעד שלו' הלית' כ'ט לא חסר לנו דק ראות פניכם היקרים נבקש  
מהשית' שהיו בקו הבריות מע' הטוב הגיע ושמחתי שמחה גדולה על בראותכם  
יד אחתי על מצבכם נבקש מהשית' איש' ~~היחכם~~ נגל עב' ויזילנו מעמקרי  
שמע' ויקבץ נדחינו וירחנו פני מעשיחנו ויבנה ב'קת' פארתינו חכיד' וכבר שלחתי  
מע' וצ' לירות לכבוד אמני ע'י חיים' ש' אשר שלם ש'ער היו' וספרתי בו כל המאורע  
מע'ני' האשה שגרשתי ואיל'הא' כ'א בש'ה'ט וכשגיע המע' נח' א'תאחרו השובה  
כי בראותי מעתבכם כאורחיהי פניכם עד שירחבו עלינו מהשית' ויקבץ נדחנו  
א' ארצנו חכיד' ד'ש'ב'צ' ולדכם ישראל' ח'ב' ע'עירי ובני עזרא ורותייה וברכה היו'  
וע' ופרסו שלמענו על קרובנו ועל כלל חברתינו ברשטן





לפי ימים ופנים שפסקו מזה בלתי נשאר ויש להקדים עתה

ועוד להקדים ולעמוד על שאלת הדין וההנהגה הנכונה

בדבר זה ויש להקדים ולעמוד על שאלת הדין וההנהגה הנכונה

הנכונה ויש להקדים ולעמוד על שאלת הדין וההנהגה הנכונה

ועוד להקדים ולעמוד על שאלת הדין וההנהגה הנכונה

ועוד להקדים ולעמוד על שאלת הדין וההנהגה הנכונה

ועוד להקדים ולעמוד על שאלת הדין וההנהגה הנכונה

ועוד להקדים ולעמוד על שאלת הדין וההנהגה הנכונה

ועוד להקדים ולעמוד על שאלת הדין וההנהגה הנכונה

ועוד להקדים ולעמוד על שאלת הדין וההנהגה הנכונה

ועוד להקדים ולעמוד על שאלת הדין וההנהגה הנכונה

ועוד להקדים ולעמוד על שאלת הדין וההנהגה הנכונה

איש ואלוהים כי ל אבא

מי פלס אב אבירי יצו קד פסק אין מכבוד ערב אשר ובאמה פנת  
במחנה לה יצאנו בלוב על נעלה כל נעלה לם לה ולתן קד אנו פנמונה  
בדלך ומן בנך אביריה לם קד כונה נאום אמעך עסקי אב אבירי



אלוהים. בלתי כדור יתיר. פתח פתח יתיר יתיר

במים ובשמים. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

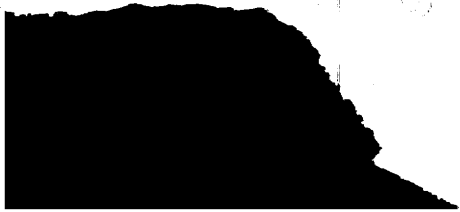
העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן

העולם הזה והעולם הבא. וכן וכן



8 499 2 934 4

9

10 11 12

13

14 15 16 17 18 19 20

21 22 23

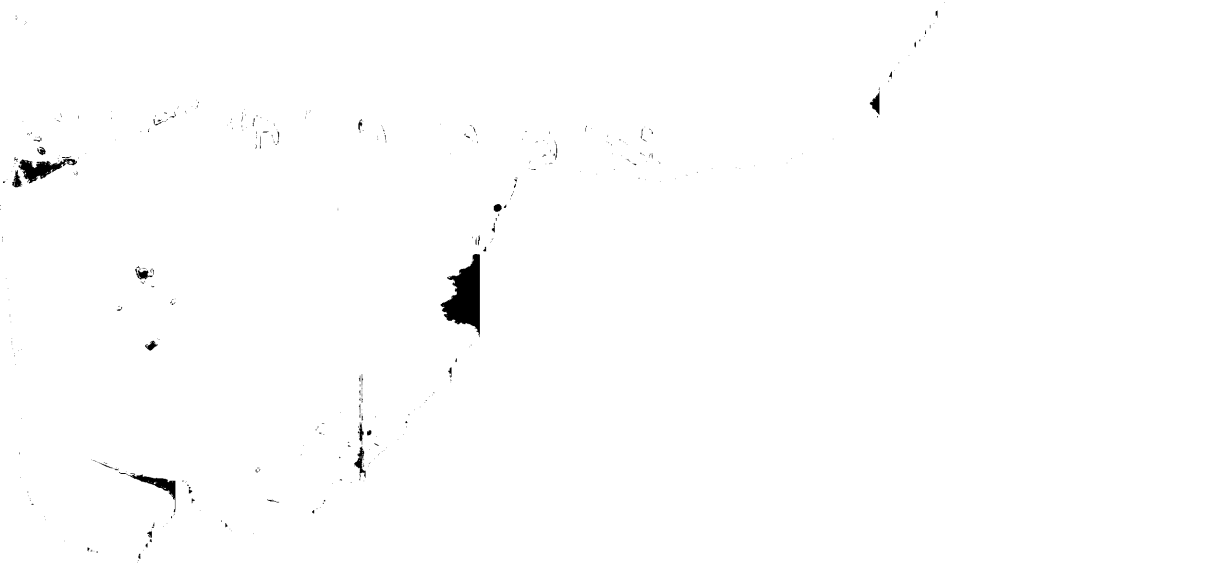


הנהגתו של המלך  
היה זה המלך המצביא  
הוא המלך המצביא  
הוא המלך המצביא

הוא המלך המצביא  
הוא המלך המצביא

הוא המלך המצביא  
הוא המלך המצביא

הוא המלך המצביא  
הוא המלך המצביא



בשמיני ימים אשר יקראו את המעשר  
הענין לא יהיה ימים. ויהיה  
בדמי שני ויבאו - ת שלל נפש -  
במדינה ל רבולה יחזיקה על עיניה  
המנה קצרה בקנה למדע -  
סבש. קרעו הקי לם מה קבולת  
מנה ששפעה לנהב אש -  
הי סחי בשל. פסיס פול -  
ברמחם ספר כולה סוף תחד -  
דל לפיה אשיה ברק  
אטול וכן להבל בית אלמנה  
מדי ובית חסן א קה ומלש  
בכחן למנה לל ללל לבית  
ואן לבת סיק לאגדיה כלדה  
ברעונם ופדעיה בלי שום אום  
ועשיה דה לקה ולמנה ב -  
יחיא למדעו ושלל לל  
כאסמפחא ולא כטופסו דשטור  
לא כה ר דודק כל שטור  
הנהגות בישראל ובהנהגות  
דלל ופנה - לך מדמך יום -  
ללח שטפת שמה מהיעל -  
והכל שקיר ומריר והיי

הנהגות בישראל ובהנהגות דלל ופנה - לך מדמך יום -

# בקשה נאה על אלפא ביתא

אפתח נח שפתי ברשות עליך טובן ערבות  
יהוא יוטב כיום חביון טוהוב לצעקת  
עני ינכ דל יחביון בצל שדי יתלונן יוטב בסתר  
עליון : בטו פֿ  
הוא וכיוך שמי שהוא מעולה זן ונעננס לכל  
גם לנעולה : טובין יפרעטין וכל בריה טעלה  
והטטיע הוא לכל חי דצק : בטו פֿ גבור  
על כל גבורים וצור כל היצורים העוצץ אלשים  
ודגמנר היום עוקק עורים ומעמר אקורים והעיון  
הוא על כל רעיון : בטו פֿ בן אדם  
דיום למי שעטחך בחכמה בנורה ואתה מטפה  
סיוחה גולם בלח צורה לתני ארבעים יום קודם  
היצירה ויטנת שלט מנאות יש להריון : פֿ  
כח הלפת לעולם הזה לסקו חרשים תטעה  
ויצאת תלעי ארנך בטפועה והנשמה נתנה  
לך מייל הקיעים טבעה וליפנדך העודה וחתך  
בנחור עליון : בטו פֿ  
ועטה כך טפל ודבור ונתן לך פה וחתך דימנה  
לכטין יוטב טחוח ברוך הנותן ליעו פה  
ועוה צפצופים בכל לשון : פֿ  
זכור את בורחיד כהיוהך על האדמנה ביוזקה  
בך שינה וחתך גוט ורנה בטופ תפוח יוס הינה  
התקוונה ותעלה עם אבותיך בנקוס עליון : פֿ  
כא הקר וחנה יקדשו פניך תהרה והטטינה  
מעל ראסך הוא תאירה וטטה נלחפיה  
עוהנדים פנעטתערה ומוטפין את הנשמה בעל  
הפנין



בְּקִישָׁה

הַמְנוּן: כִּי כֹה טוֹב שְׁלַח נְבוּאָה וְלֹא נִוְצַר וְלֹא  
 וְרָאָה לֹא דוּחַ וְלֹא צַעַר וְיוֹם הַכְּנִיָּה וְשִׁתָּה כּוֹס  
 חַמְדוֹנִי וְגַם הַנְּצִיחַ הַטַּח וְחֵטְא וְגַם שׁוֹן: פִּי  
 כֹּה יוֹם הַכְּנִיָּה הוּא יוֹם הַפְּקִידָה וְהַנְּשִׂימָה מִבְּתוֹךְ  
 הַנוּף הַיָּחַד נִדָּה וְכָל הַחַיִּיבִים בְּרִתָּהּ וְכַזֵּי וְנִדְעָה  
 וְנִחְשָׁיִם לַמַּעֲשִׂיָּהם הַקְּדוּשָׁה: פִּי כֹּה  
 כְּלִיּוֹת יוֹעֲצוֹת וְנִינְטִיָּהם הַנְּעָה יְדוּעִים וְהַ  
 וְהַנְּטִיָּה כִּיחַד בְּרִתָּיִם וְהַמַּקְטִירִים שְׁקֵר בְּהַ  
 מַעֲשִׂיָּהם וְכִנֵּה יִקְרוּן לְכַעַל הַלְּטוֹן: פִּי כֹּה  
 לְטוֹן כְּנִדְבָרֵת דְּבָרִים גְּדוּלוֹת וְהַיָּדִים לִבְקִחוֹת  
 הַקּוֹלֵרִים וְכִוְתָבוֹת הַטּוֹב וְהַרֵב וְדָרִים נְטוּלוֹת  
 וְהַלֵּב כְּנִדְרָהֵר וְהַנְּעִיחַ מִדָּרֵן: פִּי כֹּה  
 מִתְחַוְּנִים כָּל הַחַיִּיבִים שֶׁבְּנוֹף וְצוּשְׁקִים בְּקוֹל  
 גְּדוֹל אֲחִיָּהֵם דְּעִדָּה וְצַפְצוֹף וְהַנְּשִׂימָה מִבְּתוֹכָם  
 כְּצַפִּיר וְעִשׂוֹף כְּנִסְרֵי תְּשׁוּפָף לְטִוְנִים עֲלוּיִן: פִּי  
 כֹּה נִגְלָה עַל חִרְדָּה יוֹם זְכָרְתִי אֶת הַקְּבוּרָה  
 וְהַצְּבוּרֵי כְּנִדְבָרֵי נִשְׁלִי אֹתוֹ כְּמִהְרָה וְנִשְׁלִי נִין  
 אֹתוֹ לְתוֹךְ כּוֹתֵל נְקִבָּה וְלֹא יִנְצַח לֹא אֲדָם וְלֹא  
 דְּיִצִין: פִּי כֹּה אֲפָרִים נִנְתַּחֲסִים  
 לְפָנֶיךָ וְנִחְזָרִין אֹתָם לְקִוְחָתְךָ וְכָל הַמַּעֲשִׂיָּים  
 אֲדוּרִין לְפָנֶיךָ וְנִנְחָרִין לְךָ עַל רַחֲמֵיךָ רַחֲמֵיךָ:  
 פִּי כֹּה שׁוֹשֵׁן אֶת הַנְּשִׂימָה בְּתוֹךְ הַנוּף  
 כְּקִשֵׁר וְחֹבְטִין שִׁנִּיהֵם יִחַד עַד מַנְּוֹצָאִים  
 אֹתָם אֲנִי וְצוּשְׁקִין בְּקוֹל גְּדוֹל בְּטַעַת חִיבוּט  
 הַקְּבֵר וְאֵין לָהֶם לֹא עֹזֵר וְלֹא מַשְׁעֵן: פִּי  
 כֹּה כּוֹתֵחֵן לְךָ שְׁעָרֵי גִיהֵנִים וְיִנְרִישִׁים וְתִדְחָה  
 אֶת וְתִתְּלַקַּחַת עַל רַחֲמֵי יְשָׁעִים וְלֹהֵט הַחֲרָב

הַנְּשִׂימָה

בְּקִישָׁה

הַנְּשִׂימָה וְרוּחַ עֲשׂוּיִים וְנִדְרִין מִנְּטִיָּה אֵין לָהֶם  
 סוֹף וְלֹא אֲחִדָּן: פִּי כֹּה צוּשְׁקִין מַעֲשִׂיָּים צַעֲנָה  
 גְּדוּלָה וְחֹבְטִים וְיוֹם עַל פְּלוּטֵי טַעַתָּה זֹאת הַנְּבִלָה  
 שְׁעָרֵי דִינָה עַל גִּיהֵנִים וְיִנְרִין וְאֲנַחָה וְעוֹנְדִין אֶתְּ  
 עַד טִיטֵי הַיִּין: פִּי כֹּה קוֹרִין עֲלֶיךָ כִּי  
 כִּדְוָאֵי כּוֹטָה וְנִנְעֵלָה אִם אֲתָה נְקִי מִנְּסַלְקִין אֲדוּרָךְ  
 עַם אֲבוֹתֶיךָ הַסְּגוּלָה וְנִנְעֵלִין אֲוִמָּךְ בִּישׁוּבָה שֶׁל  
 מַעֲלָה וְאֲוִנְרִים אֲשֶׁרֵי פְּלוּטֵי מַקְוִים מַנְּצוֹת בּוֹרָה  
 הַרְחֲמֵן: פִּי כֹּה רָאָה וְהַתְּנוּן לְכָל הַתּוֹכְחוֹת  
 וְשִׁתֵּי דְרָבִים לְפָנֶיךָ טְבוּחוֹת אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַנְּשִׂימָה  
 לְפָנֶיךָ אֲחִדָּת וְהַטְּנָל מַעֲלָד אֶת כְּלוּנֶיךָ וְהַתְּנוּן:  
 כֹּה כֹּה שְׁמֹר אֶת נֶיךָ כַּעַל שׁוֹן הַרֵב וְהַצְּלֵחַת  
 מַעֲטָךְ מִטַּחֲתֵי וְנִנְצֵרֵי הַרֵב וְלֹא תִשְׁנֵן דְּבַר וְכִוְחִים  
 וְאֲתָה יוֹדֵעַ וְהַתְּנוּן לְכָל דְּבַר וְאֲוִנָה חֲסֵם וְנִנְרִין:  
 פִּי כֹּה תִקְנָל בְּרַחֲמֶיךָ אֶת תְּפִלַּת עַמֶּיךָ וְשִׁלַּח  
 לָנוּ מַנְּהַרָה כְּנִטִּים צְדָקֶיךָ יִקְבֵץ הַמַּנְּחִים לְכִוְרָה  
 מַעֲקָדִיךָ וְכִחוֹ וְנִנְנָה כְּמַחֲסֵם צִיּוֹן: פִּי כֹה  
 יִחִיד נֶיךָ לְכִוְרָה מִתְּוִרְתֶּיךָ וְעַמֶּעַ לְצַעֲקָתְךָ עִסְרָךְ  
 עֲבָדֶיךָ יִקְבֵץ חֲזוֹנֶיךָ אֶת הַכָּל לְפָנֶיךָ וְתִטְקִיחֵם  
 מִנְּחָל עֲדָרֶיךָ יִכְפֵּה וְיִרְאָה כְּבִיאוֹת יִטֵן: פִּי כֹה

הַצְּשִׁיר קְוִוִּי כִּי דִוְעָ  
 צַעֲנָה שְׁלֵמָה  
 צַעֲנָה שְׁלֵמָה  
 צַעֲנָה שְׁלֵמָה  
 צַעֲנָה שְׁלֵמָה

ומה אומרים לכם איקחו מכם אנשים לאנשי  
הצבא הלא כבר אמרתי דברים בפי  
פניהם ומה ידעו והוא יאמר לכם תאזנה  
~~בזה~~ והסבתה איננה גדולה  
כל כך. והדבר הזה ברצונכם.  
מנו ארצה לעלות לאי ועלם לקבל  
עליו השויות והרעות כשם שתקבלם  
כל היהודים היושבים בארץ ישראל  
עכשיו. ואלהם

הצ' אלעזר בן יוסף

ותמסור בקעטבה למוסא בן חסן  
איצטרף אל הקבוצ. ותמסור בקעטבה  
אלום ~~למסור~~ למעון אלבן אחיו  
דוד. ותמסור לו כי אני עוד אשלח  
~~לכם~~ <sup>לדוד</sup> יקועה כשתגיע הסעה ועדמן לא  
הגיעה. כל דה על ידי עובדים  
ואבים תמסור. הצ' א. ב. י.

בה' ג' למדע אלול תרע"א.

אלום וברכה לידודו הנחמן והנכבד מר סלים  
אברהים. ה"ו זעור אלצ' אלע.  
שנתבך קבלת ביום ו' עש"ק אופטים. ברוך תהיה טוב  
עמך גודרות והודעת ל' מכל הנעשה אלצ' אלע  
מעשה גם לבוא.

כבר שלחתי לך מכתב ובו הודעתוך שאמנם  
המחיר של ספר האמה מעדן לאי הוא עכשיו  
אמונה עשר הולל ~~אל~~ לתשעה הולל לקטן.  
מלבד זה לא צריך אום הוצאות נוספות. מי איבוא  
לעין דאלם אמונה עשר הולל כבכ יבוא לאי. וזה  
הדבר לא ישתנה בדבר.

ל' מה שכתבת גם זקנים וזקנות ילדים וילדות  
ואצוים לעלות תעצור אותם ~~ואמר~~ להם איחכו  
עב אתנה הקבוצה הראשונה ~~מחזק~~ שמה ואח"כ  
יעלו אלה אחריהם. אבל אם ~~אל~~ ילכו עכשיו יגרמו  
נדק לעצמם וצער ~~אל~~ יעלו ל"ט אם יאחרו  
בעדן או יאבדו ~~לביהם~~ ~~בד~~ הודעת  
אצריך שיעלו רק ~~אל~~ חזקים מוכשרים  
קצת ~~בשד~~ ~~כרם~~. אנשים אלה צריכים לעלות יחד  
עם בני ביתם. וצב הדבר ~~אל~~ שתהיה זהיר  
במעשיך ותדע את אשר לפניך, ולא תאנה מכל אשר  
ביתך. ותתן למחירי יחיה אלה הולל ותכלה ל'  
אילו נאמן אשר אהל לקמיון עליו ואולם לך אל יד



ולמדו רבנו כמה שהייתה בעינינו בדברי רבנו יוחס  
 פה חלתי חן ועל מוח שכתבה בניכוח קדמוני פתח  
 בעומד בתוך הקדוה דל בחלל הגולגולת עד הפולק  
 הבהמה על פני הקדוה ומעם ולמעט מחל למעט  
 השדרה ומחוט השדרה ועד הפולק ניכרה במע  
 המה שכנגד הפולק עדין כמוה של פנים בתוך הקדוה  
 ומן הפולק ולמעט נראה חוט השדרה וניכרה טור שרבו על  
 מה שכתב דל ומחוט השדרה ועד הפולק ניכרו כפי  
 בעצמו מורה בסוף לשונו שניכרם עורו פרוכו וכן כפי  
 כן ודלכרא כן לכע לא נדני שפולק בעצמו ועדין להקים כפי  
 דמינו כרוב העור, אפוא, ע"כ נאשרינו

כו על שאל מאחר שבינתי ונדקדקו בדברי ד"ר יוחס  
 ולכתוב מה שחורה דמינו כפי דבריו הנה הוא פ  
 מאן קמא, כחלה הכיאי דין דמיה עצמו ואחך מ  
 כלומר תחלה השנה חוט השדרה וזהו שכתב ו  
 המוח ונראה חוט השדרה, הנה מה שכתב חוט  
 דומה לחוט השדרה שמתחז לקדוה, וזהו שכתב  
 הדמינום וזה חוט לבן לגמרי, ואחך הפולק דין  
 פולק ולפי זה יבאו דבריו על כפון ואין ליחם לו  
 על דבריו לו גולגולת אס ומכיוון מוכים ואז זהו  
 ס' פ' מה טובו אילין יעוב וכו' כפי פלג פלג זבד  
 למעשה

לשלום, אם כדכתיב למד וימע וכתב דל בחלל  
 נומר דל בחלל הגולגולת לבד ואחך מומר ומעם  
 חוט כדמורה חוט השדרה עד הפולק ועדין כמוה על  
 פתח ליחם לו שום מענה חללה, גם אינו אומר כפי  
 וכתוב א"ל לבד בלא הכן כך ק"ל ועתה הנה אע שונה  
 דנעץ ויבנינו את הדרך אשר נתנה כה פי שגם  
 יום, והמכיל יגיענו עמך ית





מ - אנטוניא

ק בית אבנא

א תלמי

א קלס יונה

א קס קלסא

א קלס יוקפ ערני

א קלסא

א קלס חכמה

א קעיד יוני

א קלס יוני

א קלס יוני

א בית אנטוניא

א חכמה

א בית חכמה







שלה יודנו... ואלו... ורין ומאמר...

שבת... ואלו... ורין ומאמר...

התורה... ואלו... ורין ומאמר... ואלו... ורין ומאמר...

